

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

לפני כבוד השופט ליאור גלברד

התובעת (והנתבעת שכנגד): מאיה גניש
ע"י ב"כ עו"ד שי אליאס

נגד

הנתבעת (והתובעת שכנגד): אורלי גודמן ענן
התובע שכנגד
בובי גודמן ענן
ע"י ב"כ עו"ד גיל בכר

פסק דין

1. ויכוח על מקום חניה התפתח לתביעות הדדיות בגין הוצאת לשון הרע. תביעה על סך 200,000 ₪ שהגישה התובעת, גב' מאיה גניש (להלן גם – "מאיה"), נגד הנתבעת, גב' אורלי גודמן (להלן גם – "אורלי"); ותביעה שכנגד על סך של 100,000 ₪ שהגישו הנתבעת ובן זוגה, מר בובי גודמן (להלן גם – "בובי"), נגד התובעת.

הוויכוח בחניה והמחלוקת לגבי תוכנו

2. מאיה היא עובדת במחלקת הארנונה של עיריית בת ים. אורלי נשואה לבובי. צבע עורו של בובי שחור.

3. הימים הם ימים טעונים. ימים של מחאה חברתית והפגנות ברחבי הארץ. זמן קצר לאחר האירוע הטרגי שבו נהרג הנער סלומון טקה ז"ל מקליע שירה שוטר.

4. היה זה יום 17.7.2019. אורלי ובובי שמו פעמיהם אל עיריית בת ים במטרה לקבל אישור שנדרש להם. אורלי יצאה מהרכב ועלתה לבניין העירייה. בובי ניסה למצוא חנייה בחניון הסמוך. בובי נכנס לחניה שאיתר ובמקביל התפתח ויכוח בינו לבין מאיה לגבי מקום חניה. בובי נכנס לחניה והמשיך לבניין העירייה. מאיה חיפשה חניה אחרת ולאחר שמצאה נכנסה גם היא לעירייה – מקום עבודתה. בעת הוויכוח בחניה בובי לא ידע שמאיה עובדת בעירייה. לגבי תוכנו של הוויכוח בחניון קיימת מחלוקת. אין מחלוקת שריב זה היה בנוכחותם של מאיה ובובי בלבד. בהמשך בובי ואורלי המתינו במסדרון העירייה ומאיה נכנסה – וגם שם התפתחו חלופי דברים שבמחלוקת. שאלת תוכנם של חלופי דברים אלה בבניין העירייה היא במוקד תיק זה.

5. המחלוקת העיקרית היא בשאלה אם מאיה אמרה לבובי "עכשיו אני מבינה למה השוטרים עושים את מה שהם עושים לכם" (להלן – "האמרה הגזענית")

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

6. לפי הנטען בתביעה שכנגד שהגישו בובי ואורלי זו הייתה השתלשלות העניינים: בובי ראה זוג שיושב בתוך כלי רכב ושאל אותם אם הם מפניס את החניה והם השיבו בחיוב, כאשר לאחר מכן החנה את רכבו ולפתע שמעה צפירת מכונית וראה את מאיה צועקת לעברו שזהו מקום החנייה שלה. בובי השיב שהוא חיכה לחנייה במיוחד ומאיה, מצידה, החלה להטיח לעברו ביטויים גזעניים: "מאיפה באתם בכלל?" ו"מי הביא אתכם למדינה הזאת?". הוא השיב "אני הבאתי את עצמי" ולאחר מכן הפנה למאיה את הגב וניגש לבניין העירייה שם פגש ברעייתו אורלי. שניהם המתונו לתורם לקבל שירות "יחד עם אנשים נוספים" (סעיף 8 לתביעה שכנגד). בתוך כך הגיעה מאיה וחלפה על פניהם תוך שהיא החלה לגדף את בובי ואמרה לו גם: "עכשיו אני מבינה למה השוטרים עושים את מה שהם עושים לכם" (סעיף 9 לתביעה שכנגד). אורלי, שהייתה בסערת רגשות, קמה ממקומה ואמרה למאיה, בין היתר, שהיא גזענית וחוצפנית.

7. בכתב ההגנה לתביעה שכנגד שהגישה מאיה מתוארים האירועים באופן שונה לחלוטין. נטען שבאותו יום בשעות הבוקר הייתה מצוקה של חניה. מאיה חיכתה שהחנייה תתפנה ולאחר שהתפנתה היא העבירה הילוך כדי להחנות את רכבה. או אז חתך אותה בובי מהצד ונכנס לחניה. מאיה לחצה על הצופר ברכבה. בובי יצא מהרכב והיא אמרה לו "מה עשית? אני מחכה לחניה". הוא, מצדו, עשה לעברה תנועה של אצבע משולשת והמשיך לכיוון בניין העירייה. לאחר שמצאה חניה אחרת נכנסה מאיה לבניין העירייה. בדרכה למשרדה היא חלפה על פניו של בובי ושאלה אותו "למה התייחסת אליי ככה?" הוא, מצידו, השיב "you are stupid go go" (סעיף 15 לכתב ההגנה שכנגד). מאיה מכחישה שהשתמשה בביטויים הנטענים על-ידי בני הזוג גודמן. היא לא עשתה שימוש בביטויים אלה לא בחניה ולא במסדרונות העירייה שם היא עובדת.

תביעה של מאיה והפרסומים שעליהם היא נסובה

8. באותו היום, סמוך לאחר האירועים, פרסמה אורלי פוסט בדף הפייסבוק של קבוצת "אמהות מבת ים" (להלן – "הפוסט בפייסבוק" או "הפוסט"). בפוסט היא כתבה כך:

היום הייתי עם בעלי בעיריית בת ים במחלי ארנונה, נכנסנו נכנסה אחרינו בחורה בשם מאיה שהיא פקידה בעירייה במח' ארנונה, וצעקה על בעלי שלקח לה את החניה וצעקה וצרחת עליו, ואני לא התערבתי כי לא ידעתי מה בדיוק היה שם רק היא והוא, ופתאום אמרה לו בגלל ההתנהגות שלהם המשטרה מתנהגת אליהם ככה, אני רתחתי ברמות מטורפות בגלל שהוא שחום עור ככה נציגת עירייה תדבר מבלי לשקול מילים, הגזענות שיצאה ממנה הייתי בשוק, אמרתי לה שהיא חצופה וגזענית והיא אומרת שלהרוג אנשים בגלל צבע עורם זה בסדר להרוג אותם. אני כמובן לא אשקוט עד שהיא תתנצל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

9. בתביעה נטען כי מדובר בפרסום פוגעני שזכה לתגובות, פוסטים ואזכורים ברשתות החברתיות. נטען שמאיה הוצגה כאלימה, גזענית וברוטאלית; כמי מצדיקה הרג של אנשים על רקע צבע עורם.

10. עוד באותו יום שלחה אורלי מכתב גם למקום עבודתה של מאיה בעיריית בת ים. המכתב מוען לראש העיר (להלן – "המכתב לעירייה" או "המכתב"). כותרת המכתב "תלונה חמורה ביותר על גזענות במסגרת העירייה ביום 17.7.2019". זהו תוכן המכתב כלשונו [ההדגשות במקור – לי ג']:

היום הייתי עם בעלי בעירייה במח' ארנונה לשלם את חובי לעירייה, לפני שהתיישבנו באה אישה ששמה מאיה שהסתבר כביכול שהיא אחת הפקידות שעובדות בעירייה במח' ארנונה וצעקה על בעלי שהוא חוצפן שלקח לה את החניה ושהיא מחכה 20 דק' בחיפוש חנייה.

בדרכה לכניסה לחדר של ארנונה עוד אמרה לבעלי בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה (בעלי הוא כהה עור).

בזמן שהיא צעקה לא התייחסתי אליה כי לא הייתי שם ולא יודעת מה היה.

במילים אחרות, בגלל שבעלי הוא איש בעל עור כהה הרשתה לעצמה לומר לו כביכול שזה בסדר להרוג אותכם (כאתיופים) בגלל שהוא אתיופי וצבע עורו, איך אשת ציבור שמייצגת את העירייה מרשה לעצמה לדבר לאדם כהה ככה? מאוד מעליב ומקומם, הצליח להרגיז אותי. לא מקובל עלי שהיא תדבר או תרשה לעצמה כאדם פרטי ובטח לא כאדם שמייצג מוסד ציבורי (עיריית בת ים) אל בעלי ולא אל כל אדם אחר בגלל צבע עורו להגיד לו בגלל צבע עורו וההתנהגות שלו זה בסדר להרוג אותכם במילים אחרות.

זו אמירה גזענית, פוגענית וזה לא יעבור בשתיקה.

כמוכן שאמרתי לה שהיא גזענית וחצופה שהיא מדברת ככה, הפקידות האחרות אמרו שיש בעיית חניה לעובדים וזה דיי מרגיז, אז בעלי צריך לסבול את הזעם של העובדים או כל אדם אחר להוציא את העצבים שלה אם הוא היה לבן מה הייתה אומרת לו מעניין אותי.

אני מבקשת בכל לשון של בקשה לטפל בעניין בחומרה ולהודיע לי מה היה הטיפול ודורשת מכתב התנצלות אישית ממנה אל בעלי. במידה ולא אקבל את דרישותיי אאלץ לפנות לעו"ד בעניין.

יש לי עדים שהיו במקום שמסכימים לחתום על תצהיר על מה שהיא אמרה.

חמור ביותר !!!

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

11. בתביעה נטען שאורלי שלחה את המכתב הפוגעני גם לכלי תקשורת שונים שהופיעו ברשימת המכותבים למכתב (בהעתק), ובכלל זה לכתבים אורלי וגיא, לעיתון ישראל היום לערוץ 12 וגם לערוץ 13.

12. עקב מכתבה החמור של אורלי לעירייה הוזמנה מאיה לשימוע כבר ביום שלמחרת. דברי השקר וההכפשה העמידו בסיכון את מקום עבודתה. עם זאת, בשימוע שנערך למחרת זוכתה מאיה מכל אשמה.

13. מאיה העמידה את תביעתה בלשון הרע בגין שני הפרסומים על סך של 150 אלף ₪ וכן עתרה לפיצוי נוסף בסך של 50,000 ₪ בגין פגיעה בפרטיות.

כתב ההגנה של אורלי והתביעה שכנגד

14. לטענת אורלי עומדת לה ביחס לשני הפרסומים הגנת אמת הפרסום הקבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן – "חוק איסור לשון הרע" או "החוק"). מאיה התבטאה כלפי בן זוגה באופן גזעני. מדובר במקרה שיש בו עניין ציבורי לנוכח תפקידה הציבורי של מאיה והלך הרוח באותם זמנים שבהם "המדינה רעדה מהפגנות בני העדה האתיופית על הרג הנער סולומן טקה".

15. נטען עוד כי חלות, בנסיבות המקרה, הגנות תום הלב שבסעיף 15 לחוק. בני הזוג גודמן חווים אמירות גזעניות שונות במהלך חייהם והפוסט שפורסם הוא בגדר הבעת דעה על התנהגות מבזה של עובדת עירייה על מנת לעורר שיח ציבורי חשוב על הצורך במיגור גזענות בכלל ובשירות הציבורי בפרט.

16. אורלי הוסיפה וטענה בכתב ההגנה כי לאחר משלוח מכתב התלונה לממונה על מאיה התקשר אליה סגן ראש העיר, התנצל על התקרית והביא לידיעתה שמאיה זומנה לשימוע. אורלי השיבה באותה שיחה שהיא לא מעוניינת שיפעילו סנקציות נגד מאיה וכל רצונה הוא שידריכו את מאיה כיצד לנהוג להבא: להתייחס לבאים לעירייה בכבוד ובדרך ארץ ללא קשר לצבע עורם.

17. עוד נטען בכתב ההגנה כי על אף שבתחתית מכתב התלונה צוינו גופי תקשורת, הרי שבפועל המכתב לא נשלח לגוף תקשורת כלשהו. זאת, מתוך רצון לסיים את הפרשה בהתנצלות כנה שלא הגיעה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

18. לבסוף נטען כי מאיה פנתה לאורלי באמצעות קרוב משפחה של אורלי שעובד בעירייה וביקשה להתנצל. חזקה שלא הייתה מבקשת להתנצל אם לא הייתה נוקטת באמירה גזענית כלפי בובי.

19. בכתב התביעה שכנגד שהגישו בני הזוג גודמן נגד מאיה נטען שהאמירות של מאיה למר גודמן במסדרונות העירייה בפרהסיה – בנוכחות רעייתו ואנשים נוספים – השפילו את בני הזוג וביזו אותם רק של צבע עורו של בובי. בהתאם, יש לחייב את מאיה לפצותם בסך של 100,000 ₪ בגין הוצאת לשון הרע.

העדים והדיונים שהתקיימו

20. לפי החלטת סגן הנשיא התיק הועבר לטיפול ביום 13.10.2022 עקב פרישתה הצפויה של כב' השופטת א' גזית שהתיק היה בטיפול קודם לכן.

21. בתיק הוגשו ראיות בכתב והתקיימו דיוני הוכחות שבהם נחקרו העדים על תצהיריהם, למעט שני עדים שהעידו בחקירה ראשית בעל-פה (חלף עדות בכתב).

22. מאיה העידה בעצמה. בנוסף העידו מטעמה גב' מוניקה ואלונה – מוניקה ואלונה עובדות בעירייה יחד עם מאיה באותו חלל והיו עדות להתרחשויות שלאחר האירועים. עוד העידה מטעם מאיה לימור, חברה ותיקה של מאיה, גם היא עובדת בעירייה; היא זו שהביאה לידיעת מאיה את פרסום הפוסט בפייסבוק.

23. בני הזוג גודמן העידו אף הם. בובי הגיש תצהיר אך בתחילת החקירה הנגדית התברר שהוא אינו קורא עברית ולאחר מכן ניתנה החלטה על מחיקת התצהיר. בהמשך לכך עדותו נשמעה בעל-פה בעדות ראשית, כאשר לאחר מכן הוא נחקר בחקירה שכנגד. עוד העיד מטעם בני הזוג גודמן אלדד שהיה המנהל הישיר של בובי במועד האירוע. בדיון הוכחות נוסף העיד גיא. גיא עובד בעיריית בת ים. הוא גם בן דוד של אורלי ובינו לבין בן זוגה של מאיה קשר חברי. גיא לא היה מעוניין להעיד במשפט. הוא לא נתן תצהיר בתיק ואף לא נענה לזימון מטעם בית המשפט לעדות בדיון ההוכחות. הוא הגיע לבסוף למתן עדות בדיון שנקבע במיוחד לשם כך לאחר שהומצאה לו החלטת בית המשפט שלפיה אם לא יתחייב להתייצב לדיון לא יהיה מנוס מלזמנו באמצעות צו הבאה.

דיון והכרעה

24. לאחר שעיינתי בחומר הראיות ונתתי את דעתי לטענות הצדדים, באתי לכלל מסקנה שדין התביעה העיקרית להתקבל בחלקה. הן התוכן של המכתב והן התוכן של הפרסום בפייסבוק באים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

בגדר לשון הרע. אשר למכתב דין התביעה להידחות מכיוון שקמה לאורלי הגנה מפני התביעה לפי סעיף 815(8) לחוק. אשר לפוסט בפייסבוק – דין התביעה להתקבל, בהיעדר הגנה. בכל הנוגע לתביעה שכנגד – דינה להידחות.

25. הדיון בתשתית הראייתית ביחס להשתלשלות האירועים השנויה במחלוקת קוטבית הוא משמעותי להכרעה במחלוקות בין הצדדים, כאשר הפלוגתה העיקרית היא בשאלה אם מאיה אמרה לבובי את האמרה הגזענית: "בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה".

26. ההכרעה בשאלה זו נחוצה על מנת לברר את טענת אורלי שקמה לה הגנת אמת הפרסום. היא חיונית גם לצורך הכרעה בתביעה שכנגד המבוססת על פרסום נטען זה. הנטל להוכחת אמרה זו מוטל על כתפיהם של אורלי ובובי. כך לעניין הגנת אמת הפרסום. כך לעניין הוכחת הפרסום מושא התביעה שכנגד. מסקנתי, מן הנימוקים שיפורטו להלן, היא שאורלי ובובי לא עמדו בנטל הנדרש.

27. סדר הדיון יהיה כדלקמן: תחילה ייערך דיון בעקרי התשתית הראייתית – זו הרלוונטית לקביעת ממצאים בנוגע להתרחשויות ביום הפרסום. במסגרת דיון זה אציג את עיקרי העדויות והראיות ולאחר מכן אנתח אותן. לאחר מכן אדון בכל אחד מהפרסומים, בטענות ההגנה שעלו בעניינינו וכן בפסיקת הפיצוי בגין הפרסום בפייסבוק.

יום האירוע: הראיות והנימוקים לכך שאין בידי לקבוע ממצא פוזיטיבי

מקום ההתרחשויות הרלוונטיות

28. בדיון ההוכחות התברר שהיו שלושה מקומות רלוונטיים עיקריים להתרחשויות שעליהן העידו העדים. על מנת להקל על הקורא להבין את העדויות והגרסאות השונות אתחיל בתיאור הזירות השונות. הזירה הראשונה היא החניון (כאמור אין מחלוקת ששם נכחו רק בובי ומאיה) (להלן – "החניון"). הזירה השנייה היא מסדרון העירייה – שם המתנינו בובי ואורלי רעייתו לפני שנכנסו לקבל שירות בחדר קבלת הקהל (להלן – "המסדרון"). הזירה השלישית היא חדר קבלת הקהל (להלן – "חדר קבלת קהל"). מדובר בחלל לא קטן (Open Space) ובו 12 עמדות המאוישות על-ידי עובדי עירייה שנותנים שירות לקהל. ההפרדה בין העמדות היא באמצעות מחיצות, כאשר בין המסדרון לבין חדר קבלת הקהל מפרידה דלת סגורה.

עיקרי עדותה של גב' גניש (מאיה)

29. מאיה חזרה בתצהירה על הגרסה שנטענה בכתב ההגנה שכנגד (סעיף 38-39 לתצהיר) שתוארה לעיל. גרסה זו תואמת את גרסתה של מאיה לאירוע בשימוע שנערך בעירייה ביום שלאחר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

האירוע (נספח ח' לתצהירה). יצוין כי מפרוטוקול השימוע עלה גם שמאיה ציינה בשימוע שלאחר חלופי הדברים במסדרון היא נכנסה לחדר קבלת הקהל וסיפרה ל"בנות" על כך שתפסו לה את החניה ושאותו אדם קילל אותה, ובסמוך לכך, כאשר סידרה את חפציה, פנתה אליה אורלי ב"סליחה" וכאשר הסתובבה אליה אורלי שאלה אותה אם "זה בסדר שהורגים ורוצחים אותם?". בתצהיר העדות הראשית לא הייתה התייחסות לדברים אלה שצוינו מפיה של מאיה לפי פרוטוקול השימוע.

עיקרי עדותה של לימור

30. לימור כאמור עובדת עם מאיה בחדר קבלת הקהל בעירייה. בתצהירה היא ציינה שבאותו יום היא הבחינה במאיה ממתינה בחניה ובשלב מאוחר יותר, לאחר שמאיה נכנסה לחדר קבלת הקהל, אורלי החלה לצעוק על מאיה שהיא "חוצפנית וגזענית" ואף שאלה אותה אם "זה בסדר שהורגים שחורים?". מאיה הייתה המומה ולא הגיבה. עדות זו של לימור עולה בקנה אחד דבריה בשימוע בעירייה כפי שתועדו בפרוטוקול שצורף.

31. בחקירה הנגדית כאשר נשאלה לימור על חלופי הדברים בין מאיה לבין אורלי שלהם היא הייתה עדה היא ציינה שהיא זוכרת שמאיה נכנסה לחדר קבלת הקהל וסיפרה על הוויכוח לגבי החניה כאשר תוך כדי אורלי פנתה אליה והחלו חלופי דברים אך היא אינה זוכרת תוכן הדברים שהוחלפו (עמ' 34-35 לפרוטוקול). כאשר הופנתה לפרוטוקול השימוע ציינה שסביר להניח שהכתוב משקף את דבריה (עמ' 36 לפרוטוקול ש' 19-26), וכאשר נשאלה באופן ספציפי אם שמעה את אורלי שואלת את מיה "זה בסדר שהורגים שחורים?" השיבה כי הדברים היא שמעה את הדברים מפיה של אורלי (עמ' 37 לפרוטוקול ש' 8-17). לימור העידה שהיא ומאיה חברות לעבודה בלבד וכי הן עובדות יחד משך 5 וחצי שנים (נכון ליום ההוכחות שהיו קרוב לארבע שנים לאחר האירוע).

עיקרי עדותה של אלינה

32. אלינה עובדת גם היא עם מאיה בחדר קבלת הקהל בעירייה. ביום האירוע היא עבדה בחדר קבלת הקהל. אלינה ציינה בתצהירה שמאיה נכנסה למשרד נסערת וכאשר שאלה אותה מה אירע מאיה סיפרה לה על חלופי בינה לבין בובי בחניה. אלינה הצהירה גם שהיא שמעה שמאיה אמרה לבובי בנוכחות רעייתו "למה אתה מתנהג אליי בצורה כזו?"; וכי אלו המילים היחידות שמאיה אמרה לאורלי. היא הוסיפה וציינה שלאחר מכן בני הזוג גודמן קיבלו ממנה שירות. בתוך כך היא הבחינה שאורלי הייתה נסערת ואלינה אמרה לה שהיא לא יודעת על מה היא מדברת אך היא הבינה ממאיה שבובי תפס לה את החניה. במענה לכך השיבה אורלי שזה לא נכון ואף אחת מהן לא הייתה שם. בזמן שבני הזוג קיבלו ממנה שירות הם לא התלוננו על אמירות גזעניות. אורלי שאלה אותה (את אלינה) מה השם של מאיה ואיך נקרא האגף והיא מסרה לה פרטים אלה. עוד ציינה אלינה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

שכאשר היא נתנה שירות לבני הזוג גודמן לא היו חלופי דברים בינם לבין מאיה אך בובי כינה מאיה "Stuip" כמה פעמים.

33. תצהירה של אלינה עולה בקנה אחד דבריה בשימוע בעיריה לפי פרוטוקול השימוע שצורף. מחקירתה הנגדית של אלינה עלה שהיא ומאיה עובדות יחד כחמש שנים וחצי (במועד ההוכחות). עוד עלה שהיא ומאיה אינן יושבות קרוב האחת לשניה. אלינה ציינה שלאחר שמאיה נכנסה לחדר קבלת הקהל היא לא דיברה עם אורלי עד כמה שהיא זוכרת (עמ' 39 לפרוטוקול ש' 26-33). היא חזרה על כך שבמהלך קבלת השירות עלה עניין החניה עם בשיחה עם אורלי ושבובי חזר וכינה את מאיה "Stuip" והעידה גם שאורלי הייתה נסערת. כאשר אלינה נשאלה מתי היא דיברה עם מאיה על התיק בפעם האחרונה היא השיבה תחילה "אנחנו לא מנהלות על זה שיחה ביום יום, יש לנו עוד דברים בחיים". לאחר מכן כאשר נשאלה שוב מתי שוחחו על התיק והתצהיר השיבה "אתמול" וכן כי תוכן השיחה היה על האירוע עצמו – "ניתחנו את הדברים, אך זה קרה, נזכרנו, לא משהו מיוחד" (עמ' 40-41 לפרוטוקול).

עיקרי עדותה של גב' גודמן (אורלי)

34. אורלי הצהירה בתצהירה שכאשר היא ובובי הגיעו לעיריה היא יצאה מהרכב והוא נותר להחנות אותו. היא חיכתה במסדרון העירייה ולאחר שבובי מצא חניה הוא הגיע וישב לצידה יחד זוג נוסף ממוצא רוסי שלא דיברו עברית. בובי מסר לה שכרבע שעה לאחר שהיא עזבה את המכונית הוא תיאם עם זוג שיצא מהחניה שיחנה במקומם ולפתע הוא שמע צפירות וראה את מאיה צועקת לעברו שזה המקום שלה ושיפנה אותו. היא מצידה הטיחה בו "מאיפה באתם בכלל" ו"מי הביא אתכם למדינה הזאת" והוא השיב לה "אני הבאתי את עצמי" ולאחר מכן הפנה אליה את הגב וניגש לבניין העיריה שם פגש אותה (סעיפים 7-9 לתצהיר). שניהם ישבו במסדרון והמתינו בתור כאשר לפתע מאיה חלפה על פניהם והחלה לקלל את בובי "כוש מסריח", "כוס אמק" ומילים גסות נוספות. היא אמרה לבובי שלא יענה כדי שהאירוע לא יחריף ושעה שהם רגילים לאמירות כאלה (סעיף 10 לתצהיר). אלא שכאשר מאיה הייתה קרובה לפתח חדר קבלת הקהל היא אמרה לבובי בנוכחותה "עכשיו אני מבינה למה השוטרים עושים את מה שהם עושים לכם" (סעיף 11 לתצהיר). היא הייתה מוכנה להבליג על הקללות אך לאחר אמירה זו היא לא יכולה הייתה לעצור את עצמה (סעיף 16 לתצהיר). לאחר שנאמרה אמירה זו, מתוך סערת רגשות, אורלי קמה מכיסאה, הלכה אחרי מאיה ונכנסה לתוך המחלקה ולאחר שפתחה את הדלת אמרה למאיה שהיא גזענית וחוצפנית (עמ' 75 ; סעיף 10 לתצהיר).

35. אורלי הצהירה עוד שטענתה של מאיה שכאשר היא הגיעה מהחניה היא שאלה את בובי באופן מכובד "למה התייחסת אלי ככה" היא טענה שקרית. מאיה קיללה "יא בן זונה, היא אמרה לו כל מיני דברים הזויים" אך אורלי אמרה לו לא להתייחס. אך אז מאיה אמרה את המשפט "עכשיו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

אני מבינה למה השוטרים עושים לכם את מה שהם עושים לכם" והיא הזדעזעה (עמ' 56 לפרוטוקול ש' 12-15). אחת מעובדות העירייה אף נגשה אליה להרגיע אותה תוך שאמרה לה שהיא צריכה להבין שיש להם בעיות חניה ולכן מאיה התעצבנה (סעיף 28 לתצהיר). בחקירה הנגדית אורלי אמרה שהיא שוחחה על המקרה עם מי שקיבלה אותם שאמרה לה "יש לנו בעיות חניה בעירייה וצריך להבין אותה [את מאיה – ל' ג']" (עמ' 76 לפרוטוקול ש' 2-6).

36. אורלי גם הסבירה בתצהיר ובחקירה את רגישותה. היא הסבירה שנפגעה קשות מהאמירה הגזענית שממנה משתמע להבנתה שזה בסדר ששוטרים הורגים אדם בגלל צבע עורו. הבטן שלה התכווצה. הדבר הציף בה פגיעות רבות שחוותה בעבר מאנשים אחרים (סעיף 15 לתצהיר). בחקירה הנגדית ציינה שבמהלך הנישואים משך 30 שנה "אנחנו חוינו כל כך הרבה גזענות כלפינו מכולם אבל ברמה הזו לא..." (עמ' 70 לפרוטוקול ש' 25-29).

37. אורלי הצהירה גם שמאיה יצרה איתה קשר באמצעות קרוב משפחה שעובד בעירייה שמסר לה שמאיה קיבלה זימון לשימוע והיא מצטערת ומבקשת להיפגש איתה ולהתנצל והיא השיבה שתסכים לקבל התנצלות בכתב אך מאיה סירבה (סעיף 21). אציין שבתצהיר לא צוין שמו של אותו קרוב משפחה, אך בהמשך התברר שמדובר בגיא שכאמור גם זומן לעדות. אורלי הדגישה שבמכתב שכתבה היא התייחסה רק למה ששמעה באוזניה ממאיה ולא לאמירות גזעניות אחרות שנאמרו לבובי בחניון (סעיף 31).

38. בחקירה הנגדית אורלי נשאלה מה בובי מסר לה על הוויכוח בחניה. זו הייתה תשובתה (עמ' 56 לפרוטוקול ש' 16-21):

ש: בעלך אמר לך שהיה לו איזה ויכוח איתה על החניה לפני שהיא נכנסה?
ת: כן.
ש: מה הוא אמר לך?
ת: הוא אמר לי שהוא ראה, הוא נכנס לחניה ומישהי רבה איתו על החניה שזה חניה שלה והיא אמרה לו שהוא, שיחזור לאפריקה ושיחזור למקום שלו ושיחזור מפה, שילך מהמדינה הזאת וקיללה אותו גם מיילים גסות. אמרה לו 'בן זה' וכל זה וזהו.

39. כאשר אורלי נשאלה בחקירה מדוע היא לא ציינה את הקללות שנאמרו במסדרון העירייה במכתב לעירייה היא השיבה שהיא לא נוהגת לומר את המילים הללו וזה קשה לה (עמ' 58 לפרוטוקול ש' 8-9); כי לא רצתה להקצין (עמ' 58 לפרוטוקול ש' 15-16) וכן כי התמקדה באמירה שצרמה לה (עמ' 59 לפרוטוקול). במענה לשאלה אם מאיה קראה לבובי "כושי מסריח" השיבה אורלי בחקירה שהיא אמרה לו את זה רק בחניה (עמ' 71 לפרוטוקול ש' 21-25). זאת, באופן שאינו עולה בקנה אחד עם תצהירה בו כתבה שהביטוי "כושי מסריח" נאמר לידה במסרון (סעיף 10

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

לתצהיר). כאשר נשאלה בחקירה הנגדית אם מאיה אמרה לבובי במסדרון שהוא "חוצפן" שתפס לה את החנייה השיבה שהיא לא אמרה "חוצפן" אך אמרה מילים גסות (עמ' 70 לפרוטוקול ש' 15-12). אלא שמעט לאחר מכן בחקירה הנגדית, כאשר נשאלה בשאלה פתוחה מה נאמר במסדרון השיבה "היא התחילה לקלל אותו מילים גסות, גם אמרה לו 'חוצפן'" (עמ' 72 לפרוטוקול ש' 22-14; עמ' 73 לפרוטוקול ש' 20-23).

40. כאשר אורלי נשאלה מיהם העדים שהיו במקום היא השיבה שמדובר היה באנשים דוברים רוסית וכי הם לא ידעו עברית (עמ' 59 לפרוטוקול ש' 32-33). כאשר נשאלה אם יש לה עדים לאירוע שהסכימו לחתום על תצהיר היא השיבה "אין לי עדים, לא אמרתי שיש לי עדים". כאשר הופנה למכתב לעירייה שנשלח בבוקר האירוע שבו כתבה שיש לה עדים שמסכימים לחתום על תצהיר השיבה "ואז שאלתי אותם הם לא רצו גם להתעסק בזה, אנשים שדוברי רוסית" (עמ' 60 לפרוטוקול ש' 8-9). בהמשך, נשאלה אם כשכתבה את המכתב לראש העיר לא ידעה כבר ידעה מי העדים שמוכנים לתת תצהיר השיבה שהעד שאליו היא התכוונה הוא בכלל בן הדוד שלה, גיא (עמ' 60-61 לפרוטוקול). אלא שבהמשך התברר מעדותה שהמכתב נשלח בשעות הבוקר המוקדמות סביב 9:00 או 9:30 כאשר הגיעה למשרד, אך עם גיא היא בכלל דיברה מאוחר יותר. תחילה העידה שהיא חושבת שדיברה עם גיא ביום שאחרי, בהמשך תיקנה שדיברה עם גיא באותו יום והעריכה שמדובר היה בשעות הערב ולאחר מכן ציינה שהיא לא זוכרת מתי דיברה עם גיא וכי היא דיברה איתו בעבודה לפני השעה 16:00 (עמ' 63 לפרוטוקול). בהמשך העידה שגיא דיבר איתה אחרי המכתב שכתבה לראש העיר ובהמשך אמרה שזה היה אחרי הפוסט (עמ' 64 לפרוטוקול, עמ' 68 לפרוטוקול ש' 18-21, עמ' 69-70 לפרוטוקול).

עיקרי עדותו של מר גודמן (בובי)

41. תצהירו של בובי נפסל כאמור לאחר שהתברר שהוא אינו קורא עברית. בהמשך לכך הוא העיד בחקירה ראשית בעל-פה (יצוין שבובי יצא לבקשת בא כוחו מהאולם סמוך לאחר שהחלה החקירה הנגדית של רעייתו טרם עדותו; עמ' 56 לפרוטוקול). אציין כי אמנם בובי אינו קורא עברית אך התרשמתני הן מעדותו של בובי והן מעדויות אחרות שבובי מבין עברית היטב משמיעה. כאשר הוא נדרש לדבר ולהסביר שפתו אינה תקינה, לעיתים, ולעיתים הוא מתקשה מעט ועובר לדבר באנגלית.

42. בעדותו הראשית בובי העיד שהתפתח ויכוח בחנייה. לאחר שהוא נכנס לחנייה ויצא מהרכב מאיה אמרה לו שהיא חיכתה לחנייה הרבה זמן, ומדוע הוא לוקח את החנייה שלה והוא השיב שהוא עמד שם הרבה זמן והוא צריך ללכת אז הוא נכנס לחנייה והלך ומאיה התחילה לצעוק עליו "לך מפה, הנה אלה, בגלל זה משטרה הורגים אותך..." (עמ' 81 לפרוטוקול ש' 5-24).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

43. הוא ציין עוד בעדותו בחקירה הראשית (וחזר על כך בחקירה הנגדית) שכאשר הוא נכנס לעירייה הוא לא סיפר לרעייתו אורלי את מלוא הפרטים על הוויכוח עם מאיה (באותו זמן הם כלל לא ידעו שהיא עובדת בעירייה): "באתי לאשתי, לא אמרתי לה כל ה- details מה היה בחוץ. רק אמרתי לה שאישה אחת רוצה להרביץ לי בחוץ בגלל החניה" ושהוא קיבל "מכות מאישה אחת בחוץ" (כשהכוונה במכות זה מכות מהמילים כפי שהסביר) (עמ' 82 לפרוטוקול ש' 5-7; עמ' 87 לפרוטוקול ש' 18-20; עמ' 86 לפרוטוקול ש' 30-33).

44. לגבי הדברים שנאמרו בבניין העירייה בובי העיד בחקירה הראשית (עמ' 82 לפרוטוקול ש' 18-22):

אני נכנסתי לעירייה, מחכה לתור שלי, פתאום אני רואה אותה ואני אמרתי לאשתי 'הנה אישה'. היא באה התחילה לצעוק עליי בחוץ לפני היא כניסה במשרד שלה 'בגללך אני איחרתי וגועל נפש האנשים האלה לא מבינים כלום' טה טה טה ואשתי קם ואומר לה 'מה הולך פה? בגלל חניה ככה את מדברת לאנשים?' היא יודעת, זאת יודעת איך היא צעקה בעירייה אבל לא יודעת למה היא, זאתי אני לא מכיר אותה.

45. כלומר, בחקירה הראשית בובי טען שהאמירה בגזענית נאמרה בחניה. הוא לא העיד בחקירה הראשית שהדברים נאמרו במסדרון העירייה. במסדרון העירייה, לדבריו, מאיה צעקה עליו והאשימה אותו בכך שאחרה.

46. בחקירה הנגדית עדותו של בובי הייתה מבולבלת ולא ברורה בכל הנוגע לדברים שנאמרו במסדרון העירייה ובחדר קבלת הקהל.

47. בחקירה הנגדית בובי חזר והעיד שהאמירה "בגלל זה המשטרה הורגים אתכם, מתעללים בכם" נאמרה בחניה (עמ' 86 לפרוטוקול ש' 12-19) והוסיף כי נאמר לו בחניה גם "איזה כושים האלה, לך לארץ שלך ואני שמעתי דברים האלה אלף פעמים ואני לא שמתי לב והלכתי" (עמ' 86 לפרוטוקול ש' 12-16).

48. אלא שהוא הוסיף על החקירה הראשית וטען שגם בעירייה מאיה אמרה לו "בגלל זה משטרה עושה דברים האלה עליכם" (עמ' 86 לפרוטוקול ש' 16-18) ובהמשך הוא הבהיר שהדברים נאמרו גם בחניה וגם בתוך העירייה (עמ' 86 ש' 28 לפרוטוקול עד עמ' 87 ש' 2). יש בכך התפתחות בהשוואה לעדותו בחקירה הראשית שבה טען שאמירה זו הייתה בחניה ולא ציין מיוזמתו שנאמרה גם בבניין העירייה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

49. בהמשך החקירה בובי הבהיר שבמסדרון מאיה אמרה לו "הנה אתה, למה לקחת את החניה שלי? אמרתי לה 'גברת, עברנו דבר הזה, הייתי לפניי ואני נכנסתי לחניה. למה את עדיין מפריעה לי? ולא אמרה דבר מה נוסף (עמ' 90-92 לפרוטוקול). כאשר היא נכנסה לחדר קבלת הקהל, לדברי בובי בחקירה הנגדית, שאלו את מאיה מדוע היא איחרה ותשובתה הייתה "בגלל 'הכושי הזה" והתחילה לקלל אותו "ליד כולם" (עמ' 92 לפרוטוקול ש' 18-28; עמ' 93 ש' 3-8). יצוין, בהקשר זה, שלשאלת בית המשפט, בובי הבהיר בשפתו שהוא מבין שמדובר על שלוש זירות התרחשות (חניון, מסדרון וחדר קבלת קהל) (עמ' 91 לפרוטוקול ש' 4-5).

50. על מנת למנוע חוסר בהירות בעניין זה אפשרתי לבא כוחם של בני הזוג גודמן להבהיר את עדותו של בובי בחקירה חוזרת ומר גודמן חזר על גרסתו בחקירה הנגדית שהאמירה הגזענית נאמרה בחניון ובחדר קבלת הקהל ולא במסדרון (עמ' 96 לפרוטוקול ש' 22-24):

ש: השאלה היא, עוד פעם אני שואל. האמירה של הגברת מהעירייה שהיא אמרה 'עכשיו אני מבינה למה המשטרה מתנהגת אליכם ככה'. איפה זה היה?
ת: זה בחניון ומשרד שלה, פותחים הדלת נכנסים בפנים, שמה היא אמרה.

עיקרי עדותו של אלדד

51. אלדד הצהיר שביוולי 2017 בובי שהוא עובד מסור מאוד ואינו נוהג להחסיר ימי עבודה סיפר לו שעובדת בעירייה דיברה אליו לא יפה; שהיא קיללה אותו ודיברה אליו בגזענות. אלדד ציין עוד שבובי סיפר לו שהוא מרגיש לא טוב עקב המקרה ולבקשתו הוא אישר לו שלא להגיע לעבודה באותו יום. אלדד חזר על עדות זו גם בחקירה הנגדית והוסיף שבובי שהוא בדרך כלל רגוע התקשר אליו נסער באותו יום (עמ' 46 לפרוטוקול). כאשר נשאל מה נאמר לבובי הוא ציין שהוא זוכר במעורפל "לא פלא שהמשטרה מתייחסת אליכם כמו שהיא מתייחסת" ו"שחור תחזור למדינה שלך" (עמ' 46 לפרוטוקול ש' 6-10, עמ' 47 ש' 14-18). פרטי האמירות הם פרטים נוספים שלא צוינו בתצהיר.

עיקרי עדותו של גיא

52. גיא העיד כאמור בעל-פה בלבד. הוא נמנע כאמור מלהתייצב לעדות חרף זימון שהומצא לו והגיע למתן עדות רק לאחר שניתנה החלטה שאם לא יתייצב לא יהיה מנוס מהוצאת צו הבאה. גיא הוא בן דודה של אורלי. הוא עובד בעירייה עם מאיה וכן העיד שבעבר שיחק כדורגל עם בן זוגה וכי מדובר בחברים מחוץ לעבודה.

53. גיא העיד בחקירה הראשית שמאיה בכתה מכיוון שרצו להעלות אותה לשימוע והמנהלת שלה אביבית שאלה מה הקשר שלו לאורלי ולאחר שהשיב שזו דודה שלו ניסה לדבר עם אורלי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

ומאיה שיעשו "סולחה". לדבריו מאיה הסכימה לסליחה החדית ושבוה ייגמר העניין אך אורלי התנגדה ודרשה מכתב. בהמשך, בחקירה הנגדית, הוסיף והבהיר שלמאיה לא הייתה בעיה להתנצל (עמ' 10-13 לפרוטוקול).

54. בהמשך החקירה הנגדית עומת גיא עם תמליל שיחה בינו לבין אורלי (ת/1). בתמליל השיחה, כאשר אורלי שאלה את גיא אם מאיה לא אמרה לו שהיא רוצה להתנצל הוא השיב "לא, אמרתי אני אגיד לך שנביא אותה, היא תתנצל, כאילו תגיד לך 'שלא קרא כלום' ואת תגיד לה 'לא קרה כלום' יאללה לגמור עם הסיפור. ואז אמרת לי על המכתב, אז היא אמרה לי 'לא, מכתב אני לא רושמת, מכתב אני לא עושה שום דבר. אני רוצה לדבר איתה כמו ילדים גדולים (עמ' 4 ש' 27-21 לת/1)". כאשר אורלי הוסיפה ושאלה את גיא בשיחה המוקלטת אם מאיה הסכימה שרק היא תתנצל ותגיד שהיא מצטערת על מה שהיה גיא השיב "אל תכניסי לי מילים לפה" (עמ' 5 לת/1 ש' 1-3) והוסיף שהוא לא יודע מה מאיה רצתה תוך שהבהיר שמבחינתו המטרה הייתה "שתיגמרו את הסיפור" (עמ' 5 לת/1).

55. בעדותו, בהתייחס לתמליל השיחה, ולכך שאמר לאורלי שלא תכניס לו מילים לפה ושלא היה מוכן לומר בשיחה שמאיה הסכימה להתנצל, העיד גיא: "אתה לא יכול להציג את זה ככה, כי כשאני דיברתי איתה בטלפון, ידעתי מלכתחילה שאני לא מגיע לפה. בגלל זה לא רציתי להרחיב במילים. נקודה" (עמ' 15 לפרוטוקול ש' 23-24). בהמשך הוסיף והשיב לעניין זה "אני לא רציתי להיכנס לנושא" (עמ' 15 לפרוטוקול ש' 25-26). גיא הסביר עוד "אני הקונפליקט הזה שאני נמצא באמצע בין קרובת משפחה לבין חברים, שזה חברים, לא רק מהעבודה, אז אני ניסיתי ל להיכנס לנעליים האלה" וכן הסביר שהוא ניסה לגשר (עמ' 16 לפרוטוקול).

ניתוח הראיות: עיקרי טענות הצדדים

56. השאלה העובדתית העיקרית שבמחלוקת היא כאמור אם מאיה אמרה לבובי את האמרה הגזענית: "בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה".

57. הצדדים התרכזו בסיכומיהם בניתוח החומרים בתיק והמסקנות העובדתיות העולות מהן.

58. מאיה, התובעת, טענה בסיכומיה שבפרסומים מושא תביעתה (הפוסט בפייסבוק והמכתב לראש העיר), בניגוד לנטען בכתב התביעה שכנגד, לא נטען שהיא קיללה את בובי ועשתה שימוש בביטויים גזעניים נוספים. מדובר בגרסה מתפתחת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

עוד נטען כי בתצהירי העדות הראשית ובחקירה הנגדית של בובי ואורלי התפתחה הגרסה ונוסף פירוט לגבי ביטויים ספציפיים שנטען שמאיה אמרה לבובי במסדרון העירייה. מאיה הצביעה גם על סתירות שונות ועל כך שעדותם של בובי ואורלי אינן תואמות בכל הנוגע לאירועים בבניין העירייה.

עוד נטען שפרוטוקול השימוע מזמן אמת תומך בגרסתה של מאיה. מאיה טענה גם בסיכומיה שעדותו של אלדד היא עדות כבושה שלא ניתן לתת לה משקל שכן הוא העיד שאינו זכר פרטים אך ידע לומר באופן תמוה שבובי נעדר באותו יום ומה הוא הרגיש וכיוצא באלה.

59. בני הזוג גודמן טענו בסיכומיהם שגרסתה של מאיה אינה מתקבלת על הדעת. לפי גרסתה כל מה שהיא אמרה לבובי בחניה זה "מה עשית? אני מחכה לחניה" (והוא עשה לה אצבע משולשת) ובמסדרון העירייה היא רק פנתה אליו בצורה מכובדת "למה התייחסת אליי ככה"? (והוא השיב go go you are stupid). אין זה סביר לקבל עדות זו שמאיה נהגה בנימוס ועשתה שימוש בביטויים תמימים וכתוצאה מכך אורלי הייתה כל כך נסערת, כפי שעלה מעדויות אחרות – של אלינה ומוניקה.

עוד נטען בסיכומי גודמן שתצהירה של מאיה הכיל גרסה רזה של האירועים ובחקירה היא הוסיפה פרטים נוספים. כך, בחקירה היא העידה לראשונה שהיא יצאה מהרכב ובאה לכיוונו של בובי כדי להתעמת איתו באופן שהעיד על הזעם שלה כלפי בובי (עמ' לפרוטוקול 16 ש' 1-5), כפי שעלה גם בהמשך החקירה כאשר העידה שהיא נכנסה כועסת מאוד בגלל שאיחרה לעבודה (עמ' 17 לפרוטוקול ש' 17-21). כך, בחקירה היא העידה לראשונה שלאחר שבובי הפנה לעברה אצבע משולשת "נלחצתי, נרתעתי, לקחתי אחורה" (עמ' 16 לפרוטוקול ש' 5-8). גרסה זו אינה הגיונית שכן אם פחדה מבובי היא לא הייתה פונה אליו במסדרון העירייה מיוזמתה ושואלת "למה התייחסת אליי ככה", כטענתה. נטען שעולה מהראיות שמאיה היא מחוללת הריב והאגרסיבית באירוע.

גרסתה הרזה של מאיה בתצהיר, כך נטען, אף לא התייחסה לדברים שהוחלפו בינה לבין אורלי אשר מצאו ביטוי בתצהירים של מוניקה ואלינה.

עוד נטען כי אלינה, מוניקה ולימור הן חברות של מאיה שעובדות עימה בעירייה ועדותן הייתה מוטית לטובתה. כמו כן, נטען שהוכח שמאיה ואלינה תיאמו גרסאות ערב הדיון.

בנוסף נטען כי יש לתת משקל משמעותי לעדותו של גיא שעשה ניסיון לגשר בין הצדדים וסירב תחילה לתת עדות בגלל קרבתו לשני הצדדים. עולה מעדותו שמאיה יזמה פניה לגיא וביקשה שידבר עם אורלי על מנת שמאיה תתנצל. בעניין המגעים עם גיא נטען שמאיה לא מסרה גרסה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

בתצהיר ובחקירה מסרה עדות כבושה שעלה ממנה שבשיחות הייתה מעורבת גם מנהלת בשם אביבית שמאיה לא זימנה לעדות.

ניתוח העדויות

60. עיון בחומר הראיות מגלה, כפי שנראה, שגרסאות שני הצדדים מעוררות קשיים בלתי מבוטלים.

הקשיים בגרסת ההגנה והתביעה שכנגד

61. אשר לגרסת ההגנה והתביעה שכנגד, הרי שהיא מעוררת קשיים משמעותיים.

62. אשר לעדותה של אורלי היא חזרה – בזמן אמת, בתצהיר ובחקירה הנגדית – על כך שמאיה אמרה לבובי במסדרון את האמירה הגזענית "בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה". חיזוק מסוים לכך קיים בעדותה של לימור שאמנם לא שמעה את חלופי הדברים במסדרון אך העידה בתצהירה (כפי שגם מופיע בפרוטוקול השימוע) שאורלי הטיחה במאיה לפנייה "זה בסדר שהורגים שחורים?" (ובפרוטוקול השימוע נרשם גם מפיה של מאיה שאורלי אמרה לה את הדברים בחדר קבלת הקהל).

63. קושי לא מבוטל בעדותה של אורלי הוא בכך שבהליך זה היא טענה לראשונה שמאיה קיללה את בובי במסדרון העירייה בנוכחותה וכן קיללה והשתמשה בביטויים גזעניים נוספים ("כוס אמק" ו"כושי מסריח"); עניין שלא בא לידי ביטוי בפרסומים. הנטען בתצהיר אורלי לגבי השימוש בביטוי "כושי מסריח" במסדרון העירייה נסתר בחקירתה הנגדית שלה כאשר אורלי העידה שמאיה לא עשתה שימוש בביטוי זה במסדרון והיא הבינה מבובי שזה נאמר לו בחניה (עמ' 71 לפרוטוקול ש' 24-25). אורלי אף סתרה את עצמה בנוגע לשימוש של מאיה בביטוי "חוצפן" על כך שבובי תפס לה את החניה כאשר השיבה שלא נעשה שימוש בביטוי זה במסדרון העירייה, אך בהמשך החקירה כאשר נשאלה בשאלה פתוחה מה נאמר במסדרון השיבה שמאיה קראה לבובי "חוצפן".

אציין, בהקשר זה, שבחקירה הנגדית ניתן הסבר לא בלתי מתקבל על הדעת להתפתחות בגרסה של אורלי בין המכתב לעירייה והפוסט לבין התצהיר והחקירה הנגדית שבהם ציינה לראשונה שמאיה גידפה את בובי במסדרון העירייה ואף השתמשה בביטויים גזעניים נוספים. אורלי העידה שהאמרה מושא הפרסומים (בשונה מאמירות אחרות) היא שעוררה אצלה סערת רגשות על רקע מחאת סלומון טקה (עמ' 57 לפרוטוקול ש' 27-33) וגם הסבירה שילדיה הם שחומי עור וכי פירשה את האמירה "בוא נהרוג את בעלך ואת הילדים שלך" זה בסדר (עמ' 76 לפרוטוקול ש' 24-25). עם זאת, לסתירות בתוך עדותה שלה לגבי תוכן הדברים שנאמרו במסדרון לא ניתן הסבר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

64. קושי משמעותי נוסף בעדותה של אורלי הוא בכל הנוגע לעדותה בדבר טענתה במכתב לראש העיר שקיימים עדים שהסכימו למסור תצהיר בדבר האמירה הגזענית. בתצהירה אורלי כתבה שבמסדרון היא ובובי ישבו יחד עם זוג ממוצא רוסי שלשאלתה השיבו שאינם דוברי עברית וחזרה על כך בחקירה הנגדית (סעיף 7 לתצהיר). כאשר נשאלה מיהם העדים שמוכנים לתת תצהיר, כפי שכתבה במכתב לראש העיר, השיבה תחילה שמדובר באותם דוברי רוסית, אך משהבינה שתשובה זו אינה יכולה לעמוד (כיוון שהמכתב נכתב מאוחר יותר) שינתה את התשובה ואמרה שהתכוונה במכתב לבן דודה גיא. גם תשובה זו אינה יכולה לעמוד הן מן הטעם שבמכתב דובר על עדים, לשון רבים, והן מן הטעם שגיא נכנס לתמונה רק לאחר שהמכתב הגיע לעירייה ובעקבותיו דובר על כך שמאיה תזומן לשימוע, כפי שעלה גם מעדותו של גיא (עמ' 11 לפרוטוקול) וגם מעדותה של אורלי. ניתן להתרשם מכך שלאורך כל החקירה בקשר לעדים שנזכרו במכתב לראש העיר אורלי סיבכה את עצמה בתשובות מתחלפות שברור היה שאינן אמת (עמ' 60-64, 68-69 לפרוטוקול).

אציין, עם זאת, כי איני סבור שניתן להגיע למסקנה, בנסיבות העניין, שיש לזקוף אי הבאת עדים נגד אורלי. זאת בהיעדר עדות של מאיה שהיו עדים לחלופי הדברים בינה לבין בובי בנוכחות אורלי. לכן, דומני שהמסקנה המסתברת יותר היא שכאשר אורלי כתבה במכתב לראש העיר שישנם עדים שהסכימו לתת תצהיר דבריה לא היו נכונים והיא הסתבכה בחקירתה בניסיון להסביר אמירה זו. עם זאת, אי אמירת האמת פוגעת במהימנותה.

65. קושי נוסף הוא סתירות שהתגלו בין גרסתה של אורלי לבין גרסתו של בובי לאירוע, ובכלל זה בעניין מהותי – היכן נאמרה האמירה הגזענית. גרסתו של בובי כשלעצמה לא הייתה קוהרנטית וחלה בה התפתחות. כאשר העיד בעדות ראשית לגבי האמירה הגזענית העלה זאת רק בתיאור חלופי הדברים לגבי החניה ולא בתיאור חלופי הדברים בבניין העיריה. בהמשך, בחקירה הנגדית, בובי הוסיף שהאמירה נאמרה גם בחניה וגם בעירייה והבהיר, וחזר והבהיר, כי הדברים לא נאמרו במסדרון, כפי שהעידה אורלי כאמור, אלא בתוך חדר קבלת הקהל "מול כולם".

66. אציין עוד, בהקשר זה, שבובי לא העיד בחקירתו הראשית שהוא לא עבד באותו יום בשל הפגיעה מהאמירות הגזעניות. בחקירתו הנגדית אף עלה שהאמירות של מאיה בחניון, ובכלל זה האמירה הגזענית, לא הטרידו אותו ובלשונו: "ואני שמעתי דברים האלה אלף פעמים ואני לא שמתי לב והלכתי...". (עמ' 86 לפרוטוקול ש' 14-16). דברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם עדותו של אלדד שבובי לא הגיע לעירייה משום שהרגיש לא טוב בגלל חלופי הדברים בעירייה. קיים קושי לתת משקל לעדותו של אלדד גם משום שאלדד ציין בחקירה הנגדית שהוא אינו זוכר את הפרטים אך באותה נשימה הוסיף פרטים שכלל לא הופיע בתצהירו לעניין תוכן האמירות שנאמרו לבובי בעירייה. קושי נוסף הוא בכך שלא צורף דוח נוכחות (שעות) של בובי אצל המעסיק; מסמך שניתן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

היה לכאורה היה לצרף בנקל (אישור על היעדרות שצורף כנספח א' ללא תאריך אינו מרפא קושי זה). איני מקבל, לפיכך, את הטענה שבובי לא הגיע באותו יום לעבודה בגלל חלופי הדברים בעירייה.

ניתוח העדויות: הקשיים בגרסת התביעה וההגנה שכנגד

67. אשר לגרסתה של מאיה להשתלשלות האירועים, הרי שגם היא מעוררת קשיים משמעותיים.

68. קושי משמעותי ראשון הוא בכך שהגרסה שמסרה מאיה היא גרסה "רזה" מאוד ו"סטריילית" של האירועים באופן שפוגם במהימנותה. כל מה שהיה, לפי התיאור שלה, הוא שהיא אמרה לבובי בחניון "מה עשית? אני עומדת פה מחכה לחניה" ובמסדרון העיריה לדבריה "פניתי אליו בצורה מכובדת ושאלתי אותו 'למה התייחסת אלי ככה'" (סעיף 38 לתצהיר). קשה לקבל גרסה סטריילית זו שלפיה מאיה לא צעקה על בובי ולא קיללה אותו כלל – לא במסדרון ולא בחניה – ושההתנהגות המנומסת והסטריילית שתוארה בתצהיר ובחקירה הנגדית הובילו את אורלי להתפרצות ולסערת רגשות תוך הטחת האשמה חמורה במאיה; סערת רגשות שנתמכת גם בעדותן של חברותיה של מאיה לעבודה.

יש ממש גם בטענת גודמן בסיכומיהם שרק בחקירה הנגדית מאיה הוסיפה לראשונה פרטים שונים, ובכלל זה שהיא יצאה מהרכב בחניה כדי להתעמת עם בובי וכשעשה לה אצבע משולשת היא נלחצה ונרתעה (עמ' 16 לפרוטוקול ש' 4-8). עדותה של מאיה שהיא נלחצה ונרתעה בחניה, כפי שהעידה לפניי, מעוררת קושי אף היא. על פני הדברים, יש היגיון בטענת גודמן שאם בובי התנהג כלפי מאיה כנטען והיא פחדה ממנו הדעת נותנת שהיא לא הייתה מתעמתת איתו מיוזמתה במסדרון העירייה. נראה שלא מדובר בהתנהלות טבעית של מי שמפחד.

69. קושי משמעותי שני בעדותה של מאיה הוא התיאור שנתנה בחקירה הנגדית בדבר המגעים שהיו מול גיא סמוך לאחר האירוע ולפני השימוע בעירייה. בתצהיר העדות הראשית מאיה לא התייחסה לעניין זה והסבירה בחקירתה שלא ייחסה לכך חשיבות ויש קושי לקבל תשובה זו שעה שעניין זה עלה בכתבי הטענות ולנוכח החברות עם גיא. בהמשך העידה מאיה שגיא הציע לה להתנצל על מה שקרה אך היא לא הייתה מעוניינת בכך (עמ' 23 לפרוטוקול).

גרסה זו של מאיה בחקירה הנגדית אינה עולה בקנה אחד עם עדותו של גיא ותמליל השיחה שבה אורלי הקליטה אותו. מאותה שיחה, כמו גם מעדותו של גיא, עלה שהוא דיבר עם השתיים על התנצלות הדדית או לכל הפחות על כך שייפגשו על מנת להביא את העניין לסיומו אך מאיה שהסכימה להיפגש ואף להתנצל לא הסכימה לדרישתה של אורלי להתנצלות בכתב. אציין כי עדותו של גיא כמי שמצוי בן הפטיש לסדן – בן דוד של אורלי וחבר "לא רק מהעבודה" של בן הזוג של

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

מאיה, כפי שהעיד – ולא הסכים להעיד לפני שניתנה החלטה שלפיה יינתן צו הבאה בעניינו אם לא יתייצב לדיון, נחזית להיות אותנטית. גם הסבריו בעדות לפער בין העדות לבין תמליל השיחה (ת/1) בכל הנוגע לניסיונותיה הברורים של אורלי בשיחת הטלפון לגרום לו לומר שמאיה הסכימה להתנצל (מה שהוא לא הסכים לומר) מתקבלים על הדעת ועולים בקנה אחד עם ניסיונו להתחמק ממתן עדות בבית המשפט על מנת שלא להיות מעורב".

70. קושי לא מבוטל נוסף בעדותה של מאיה נוגעה להסתבכותה בחקירה במה שנחזה כאי אמירת אמת בכל הנוגע לעדותה לגבי החשיפה לפרסום של חברים של ילדיה מבית הספר (ראה פירוט בפסקה 132 להלן)

71. אשר לעדותה של אלינה, הרי שהיא מעוררת קושי לא מבוטל גם כן. אילנה ציינה בתצהירה, כמו גם בשימוע בעירייה, כי שמעה שמאיה אמרה לבובי בנוכחות רעייתו "למה אתה מתנהג אליי בצורה כזו". אלא שלפי גרסת מאיה היא אמרה לבובי את הדברים הללו במסדרון ולא ברור כיצד אלינה שהייתה בחדר קבלת הקהל (המופרדת עם דלת מהמסדרון) כאשר מאיה נכנסה (עמ' 39 לפרוטוקול ש' 3-8) יכולה הייתה לשמוע אמירה זו.

קושי זה מעורר חשש לא מבוטל של תיאום גרסאות בין מאיה לבין אלינה עוד לפני השימוע בעירייה. והדברים מקבלים משנה תוקף לנוכח התשובות שנתנה אלינה בחקירה הנגדית. כאשר אלינה נשאלה מתי היא דיברה עם מאיה על התיק בפעם האחרונה היא השיבה תחילה "אנחנו לא מנהלות על זה שיחה ביום יום, יש לנו עוד דברים בחיים". לאחר מכן כאשר נשאלה שוב מתי שוחחו על התיק והתצהיר השיבה "אתמול" וכי תוכן השיחה היה על האירוע עצמו – "ניתחנו את הדברים, אך זה קרה, נזכרנו, לא משהו מיוחד" (עמ' 40-41 לפרוטוקול). עולה מהחקירה שבתשובתה הראשונה ניסתה אלינה להטעות ולהסתיר את השיחה המקדמית עם מאיה באופן שמעיד לכאורה על תיאום הגרסה וגם על מידת הקרבה בין השתיים.

ניתוח העדויות – סיכום ומסקנות: היעדרו של ממצא פוזיטיבי

72. העדים שיכולים להעיד ממקור ראשון אם מאיה אמרה את האמירה הגזענית הם מאיה, אורלי ובובי. שלושת העדויות הן עדויות של בעלי דין. אלא שניתוח הראיות מעלה שקיימים קשיים משמעותיים בגרסאות של כל אחד מהצדדים המאפילים על מהימנות הגרסאות שנמסרו. לא מדובר בקשיים קלי ערך. מסקנתי מן הניתוח שנזכר לעיל היא שאף אחד מהצדדים לא מסר לבית המשפט מידע אמין ומלא.

73. אין מחלוקת שהיה ויכוח על חניה. ההתרשמות ממכלול הראיות, ובכלל זה העדויות החיצוניות של אלינה ולימור – לפיהן אורלי הייתה נסערת כאשר נכנסה לחדר קבלת הקהל – היא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

שבין הצדדים היו חלופי הדברים קשים ולא נעימים. התרשמות זו נתמכת גם בעדותו של גיא בדבר רצונה של מאיה בזמן אמת להידבר עם אורלי ולשים את הדברים מאחור. האם נעשה שימוש בביטויים גזעניים או נאמרה האמירה הגזענית "בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה"? איני סבור שניתן לקבוע ממצא עובדתי פוזיטיבי בעניינים אלה על סמך חומר הראיות, לנוכח הקשיים המשמעותיים לתת אמון בגרסה שמסר כל אחד מהצדדים. בהתאם, מסקנתי היא שאין מנוס מהכרעה על פי נטלי הראיה.

הניתוח המשפטי: הפרסומים, ההגנות והפיצוי

לשון הרע כללי

74. הדיון בתביעות לשון הרע הוא בשלושה שלבים עיקריים (להרחבה עיינו בע"א 751/10 פלוני נ' דיין-אורבך בפסקה 6 לחוות דעתו של כב' השופט י' עמית (8.2.2012) (להלן – "עניין דיין אורבך").

75. בשלב הראשון נערכת בחינה אם הביטוי מושא התביעה בא בגדר הגדרת "לשון הרע" לפי סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע ואם היה "פרסום" של ביטוי זה כמשמעו בסעיף 2 לחוק.

76. בשלב השני, שאליו יש להידרש אם התובע צולח את השלב הראשון, נבחנת השאלה אם לנתבע עומדת טענת הגנה. חוק איסור לשון הרע מעמיד הגנות אפשריות שונות שאינן עשויות עור אחד. נהוג לסווג את ההגנות השונות ל"הגנות מוחלטות" החלות כאשר מתקיימים תנאיה של אחת מן החלופות המנויות בסעיף 13 לחוק; "הגנות תום לב" החלות כאשר מתקיימות נסיבות המנויות באחת החלופות שבסעיף 15 לחוק בכפוף לכך שהפרסום נעשה בתום לב; והגנת "אמת הפרסום" שתנאיה מנויים בסעיף 14 לחוק.

77. בשלב השלישי, בהנחה שהתובע צלח את שני השלבים הקודמים, נבחנת שאלת הסעד.

הביטויים ופרסומם

78. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע מגדיר לשון הרע באופן הבא:

לשון הרע מהי	לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –
	(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
	(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחדים לו;
	(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

(4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;

79. השאלה אם פרסום כזה או אחר בא בגדר לשון הרע נבחנת לפי אמת מידה של הקורא הסביר וכיצד הוא מבין קורא את הפרסום. קרי – השאלה היא מהו המסר שמותיר הפרסום ולא מה הכוונה שעומדת מאחוריו. זאת, בהתאם למובנן הטבעי של המילים וההיסק שמסיק האדם הסביר מבין השורות בהתאם לניסיון חייו והידע הכללי שלו (ראה, מיני רבים ע"א 6903/12 **Canwest Global Communications Corp** נ' **עוזר** בפסקה 20 (22.7.2015); ע"א 89/04 **נודלמן** נ' **שרנסקי** בפסקה 17 (4.4.2008) (להלן – "עניין שרנסקי"); ע"א 10281/03 **קורן** נ' **ארגוב** בפסקה 12 (12.12.2006)). מדובר אפוא בבחינה אובייקטיבית שאף אינה נדרשת להבנתו של הנפגע או תחושותיו (רע"א 10520/03 **בן גביר** נ' **זנקר** בפסקה 5 לחוות דעתה של כב' השופטת א' ארבל (12.11.2016)).

80. סעיף 2 לחוק איסור לשון הרע מגדיר מהו "פרסום" כדלקמן:

<p>(א) פרסום, לענין לשון הרע – בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.</p> <p>(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות –</p> <p>(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;</p> <p>(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע.</p>	פרסום מהו
--	-----------

81. התביעה של מאיה עוסקת בשני פרסומים: במכתב לעירייה ובפוסט בפייסבוק. בשני הפרסומים מתמקדת התביעה בכך שמאיה הוצגה כמי שאמרה לבובי שצבע עורו כהה "בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה" תוך שאורלי ייחסה למאיה גזענות ופירשה את האמירה שיוחסה למאיה באופן ש"להרוג אנשים בגלל צבע עורם זה בסדר".

82. נראה שאין מחלקת שמדובר בפרסומים שבאים בגדר הגדרת "לשון הרע" ואורלי אף לא טענה בסיכומיה שלא מדובר בלשון הרע. למעלה מן הצורך, שעה שהצדדים אינם חלוקים בעניין זה, אציין בתמצית כי ייחוס תכונה של גזענות בצירוף אמירה חמורה שעולה ממנה שלגיטימי להתייחס באלימות לאדם בשל צבע עורו באה, לטעמי, בגדרי חלופות (1), (2) ו-(3) לסעיף 1 לחוק, בנסיבות העניין. ייחוס גילויי גזענות – שהם כשלעצמם באים בגדר לשון הרע כעולה מהחלופה בסעיף (4) – לאדם בחברה ששמה לעצמה מטרה להוקיע ביטויי גזענות בהחלט עשויה להשפילו, לבזותו ולגרום לפגיעה במשרתו או משלח ידו. באשר לחלופה שבסעיף (3) אזכיר שהמכתב נשלח

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

לעירייה בהיותה של מאיה עובדת בעירייה ובפוסט בפייסבוק מתואר מעשה שלפי הנטען עשתה מאיה במקום עבודתה – בעירייה.

83. אשר ליסוד הפרסום, מסיכומיה של אורלי עולה שאין היא חולקת על כך שהמכתב לראש העיר הוא בגדר פרסום לשון הרע. מדובר בפרסום בכתב שהגיע לאדם אחר זולת הנפגע.

84. אשר לפוסט בפייסבוק טענה אורלי שהפוסט מתייחס למאיה במחלקת העירייה ללא ציון שם המשפחה שלה כך שהציבור שנחשף לפוסט אינו יכול להבין במי בדיוק מדובר. לכן אין מדובר בפרסום. איני מקבל טענה זו של אורלי.

85. בהתאם לסעיף 3 לחוק איסור לשון הרע ייחוס לשון הרע לנפגע "אינה חייבת להילמד במישרין מן הפרסום, אלא היא יכולה להשתמע ממנו או מנסיבות חיצוניות או משילובם של הדברים" (ע"א 8345/08 **בן נתן נ' בכרי** בפסקה 31 לחוות דעתו של כב' השופט י' דנציגר (27.7.2011)). נפסק באותו מקרה כי "יש לבחון האם הערכת הסביבה כלפי הפרט עלולה הייתה להשתנות כתוצאה מן הפרסום. ככל שהדברים נוגעים לדרישת הזיהוי, מתבטא הדבר בבחינה, על פי מדד אובייקטיבי, האם האדם הסביר היה קושר בין הדברים לבין הפרט ומזהה אותם כמי שהתייחסו אליו. בהעדר זיהוי של הפרט וייחוס הדברים אליו - לא עלולה להיגרם פגיעה בשמו הטוב אף אם הוא עצמו חש שרגשותיו נפגעו" (פסקה 35). עוד צוין כי "במקרים בהם לא נזכר שמו של אדם בדברים שפורסמו אך נזכרים או מוצגים פרטים המביאים לזיהויו בידי הסביבה הקרובה לו או אף בידי סביבה רחבה יותר – יכול שיימצא המפרסם (או יתר האחראים לפרסום) חייב בגין הוצאת לשון הרע, ובלבד שהמדובר בנתונים שהם בידיעתם הרגילה של אלו ששמעו את הדברים או קראו אותם" (פסקה 34).

86. בענייננו אמנם מאיה לא צוינה בשמה המלא אך צוין שמדובר במאיה שהיא פקידה במחלקת הארנונה בעירייה. הפרסום היה בפורם אימהות בבת ים שבה מאיה עובדת. יתירה מזו: מחומר הראיות עולה שאין מאיה נוספת במחלקת הארנונה בעירייה. בנסיבות אלה אני סבור שדי בפרטים שצוינו כדי לבוא למסקנה שמדובר בפרטים שעשויים להוביל לזיהויה של מאיה על-ידי סביבתה הקרובה ומי שמכיר אותה, כפי שזיהתה חברתה לימור שהעידה מטעמה. גם אם לא מדובר במידע מספק לצורך זיהויה של מאיה על-ידי כל חברי הפורום או אפילו רובם של חברי הפורום (ללא בירור נוסף), די במידע זה כדי לצלוח את משוכת הזיהוי כאשר הסתברות היקף הזיהוי עשויה להוות שיקול לעניין גובה פיצוי.

87. פרסום נוסף הוא הפרסום הנטען בתביעה שכנגד. פרסום נטען זה הוא ההופכי לפרסומים שבעטיה הוגשה התביעה העיקרית. הטענה היא שבמסדרון העירייה בפרהסיה מאיה אמרה לבובי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

"עכשיו אני מבינה למה השוטרים עושים את מה שהם עושים לכם" (התובעים שכנגד הבהירו בסיכומיהם בסעיף 3 שתביעתם אינה מתייחסת לאמירות הנטענות בחניה שאציין שאף הן לא הוכחו במידת ההוכחה הנדרשת). נטען כי מדובר באמירה מבזה וגזענית שלפיה יש הצדקה לתוקפנות משטרתית כלפי שחומי עור משל הם נחותים בשל צבע עורם.

88. אשר לפרסום זה מושא התביעה שכנגד, מדובר כמובן בלשון הרע. אין חולק על כך. אבן הנגף של התביעה שכנגד הוא בכך שפרסום זה שהנטל להוכיחו על התובעים שכנגד לא הוכח, כפי שפורט לעיל ומן הטעמים שפורטו, בהיעדר ממצא פוזיטיבי. די בכך כדי להוביל לדחיית התביעה שכנגד.

לא עומדת לאורלי הגנת אמת הפרסום

89. סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע קובע את התנאים לתחולת הגנת אמת הפרסום. זוהי לשון ההוראה:

במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש.

הגנת אמת
הפרסום

90. עיינו הרואות כי על מנת שתקום למפרסם הגנה זו עליו להוכיח שני יסודות. היסוד האחד הוא שהפרסום משקף את האמת האובייקטיבית: מדובר באמת בעת שפורסם הפרסום, בהתאם לממצאים שייקבע בית המשפט על בסיס מכלול הראיות העומדות לפניו (עניין דיין אורבך, עמ' 667). הובהר בפסיקה שאין הכרח בזהות מוחלטת והתאמה מדוקדקת בין הפרסום לבין האמת, כפי שנקבעה בממצאי בית המשפט. נדרש שהפרסום ישקף את עיקרי הדברים כך שלא יחסרו בו פרטים משמעותיים שמשנים את הרושם הכללי המתקבל ממנו, כמו גם שלא יופיעו בו פרטים משמעותיים בלתי נכונים. כמו כן, ההגנה לא תישלל בשל חסרונו של פרט לוואי שלא הוכחה אמיתותו ואין בו פגיעה של ממש (שם), בפסקה 27 לחוות דעתו של כב' הנשיא א' גרוניס). היסוד השני הוא שיש בפרסום עניין ציבורי. בהקשר זה מתעוררת השאלה אם מדובר בעניין שלציבור יש תועלת בידיעתו (שם, בפסקה 41). מדובר "בשאלה ערכית הבוחנת אם קיים אינטרס חברתי המצדיק הכשרת פרסום פוגעני שיש בו לשון הרע... שאלה זו מושפעת ממדיניות שיפוטית ועניינה הוא נורמטיבי, בעל מימד אובייקטיבי, הנבחן על רקע נסיבות המקרה" (עניין שרנסקי, בפסקה 22).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

91. בנסיבות העניין איני נדרש להכריע בשאלה אם מתקיים היסוד השני בדבר עניין ציבורי בפרסום, בהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקה. זאת משום שלא הוכחה אמיתות הפרסום, כפי שפורט בהרחבה לעיל, ודי בכך כדי להוביל לדחייתה של הגנת אמת הפרסום.

92. למעלה מן הצורך אציין אין ספק שקיים עניין ציבורי במכתב לראש העיר אם הייתה מוכחת אמיתות הפרסום. גילויי גזענות ראויים להוקעה ונדרש טיפול נחוש בהם בכלל, וכאשר מדובר במשרתי ציבור בפרט.

אשר לפרסום בפייסבוק השאלה מורכבת יותר. דיווח על מקרים של גזענות מעורר דיון ציבורי חשוב, וכזכור הימים בהם פורסם הפוסט היו ימי מחאה לאחר מותו המצער של הנער סלומון טקה ז"ל. במובן זה יש ערך ציבורי לדיווח כזה (ראה חאלד גנאים, מרדכי קרמינצ'ר, בועז שנוור **דיני לשון הרע – הדין המצוי והדין הרצוי** 320 (מהדורה שניה מורחבת, 2019) (להלן – **גנאים, קרמינצ'ר ושנוור**)). עם זאת, מתעוררת השאלה אם העניין הציבורי בפרסום מעין זה מצדיק גם ירידה לפרטים במסגרת הפרסום בנוגע לזהות פרסונאלית של מי שמיוחסים לו גילויי הגזענות כאשר מדובר בעובד מן השורה בעירייה (בשונה מפקיד בכיר או איש ציבור); וכן מתעוררת שאלה גם לעניין סבירות הפורום שנבחר לצורך הפרסום (ראה **גנאים, קרמינצ'ר ושנוור**, בעמ' 324-326). שאלה זו כאמור אינה מחייבת הכרעה ואותירה בצריך עיון.

לאורלי עומדת הגנת תום הלב לעניין הגשת התלונה לעיריה

93. הוראת סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע קובעת שאם נעשה פרסום בנסיבות שפורטו באחת מהחלופות הקבועות בה והפרסום נעשה בתום לב תוקנה הגנה למפרסם.

94. טענת הגנה עיקרית שהעלתה אורלי לעניין המכתב לעירייה היא ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק. הוראה זו מתייחסת לפרסום שנעשה בתום לב בנסיבות שבהן:

הגנת תום לב
הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בענין המשמש נושא התלונה ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה;

95. תכליתה של הוראה זו היא לאפשר למתלוננים לדווח על עוולות או עבירות שנעשו כלפיהם ללא מורא. כך, בין היתר, נפסק לעניין הגשת תלונות למשטרה (ע"א 7426/14 **פלונית נ' עו"ד אורי**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

דניאל (14.3.2016) בפסקה 36 לחוות דעתה של כב' השופטת ד' ברק ארזי (להלן – "עניין דניאל"); ;

ראה גם בע"מ 1620/17 פלוני נ' פלונית (21.3.2017):

במישור העקרוני, אני סבורה כי, בגבולות הסבירות וההגיונות, יש לאמץ פרשנות רחבה לסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, על מנת להבטיח את המטרה החשובה של הגשת תלונות למשטרה ללא מורא. דומה כי לא צריך להכביר מלים בדבר החשיבות שבשמירת הגישה החופשית להגשת תלונות במשטרה. האינטרס הציבורי מחייב נקיטת זהירות רבה בכל הנוגע להפעלת סנקציות בגין הגשת תלונות. זאת, גם בהתחשב בקשיים הרגשיים והחברתיים הכרוכים ממילא לא אחת בהגשת תלונה, ולא כל שכן תלונה בגין עבירת מין, והחשש מ'אפקט מצנן' (ראו: עניין תוכנית מקור; רע"פ 5877/99 יאנוס נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(2) 97, 118-119 (2004) (להלן: עניין יאנוס)). עידוד הפניה למשטרה במקרים המתאימים נותן ביטוי להעדפה הנובעת לבירור תלונות באופן גלוי, על-פני השתקתן או טיפול בהן באמצעות עשיית דין עצמי או "במשככים", באופן נסתר (גנאים, קרמניצר ושנור, בעמ' 352). פרספקטיבה נוספת על הדברים נוגעת לאינטרס של רשויות האכיפה בקבלת מידע, מהמתלוננים ומצדדים שלישיים שונים, אינטרס אשר עשוי להיפגע מקום שבו קיים חשש מפניה לרשויות בשל חשיפה אפשרית לתביעות לשון הרע (ראו: אורי שנהר דיני לשון הרע 281 (1997) (להלן: שנהר)).

[...]

עמד על כך בהרחבה השופט (כתוארו אז) א' ברק בפסק דינו בע"א 788/79 ריימר נ' עיזבון המנוח רייבר, פ"ד לו(2) 141 (1981) והדברים יפים גם עתה, ממש כביום כתיבתם. השופט ברק קבע כי ההגנה תחול גם מקום שבו אדם מאמין כי הנילון ביצע עבירה, אף אם אמונתו מוטעית היא. יתר על כן, השופט ברק הדגיש בפסק דינו כי הדברים אמורים גם בתלונה שהוגשה מתוך כוונה לפגוע בנילון, מתוך מה שהוא כינה "מוטיב מרושע", מאחר ש'לממונים על חקירות פשעים ועבירות יש עניין בקבלת מידע אמיתי, גם אם המניע למסירתו הוא פסול, ויש על-כן לציבור עניין, כי מי שמוסר מידע, שהוא מאמין בנכונותו, ייהנה מהגנת החוק' (שם, בעמ' 149). בהתאם לכך, הקביעה כי תלונה הוגשה בחוסר תום לב צריכה להיות שמורה למקרים חריגים, שבהם אין ספק כי המתלונן יודע שתלונתו אינה אמת (השוו: שם). אני סבורה כי לא הוכח שהמקרה הנוכחי נמנה עם מקרים אלו.

96. בהמשך קבעה כב' השופטת ברק ארזי כי דברים אלה יפים, בשינויים המחויבים, גם לתלונות המוגשות ללשכת עורכי הדין – שאף בהגשתן קיים אינטרס ציבורי – כך שגם לגבי תלונות ממין זה יש לנקוט בפרשנות "נדיבה". נקבע כי אמת המידה לשלילת הגנת תום הלב גם לגבי תלונות כאלה תהא נעוצה בתשובה לשאלה אם הוכח שהתלונה הוגשה מתוך ידיעה שתוכנה אינו נכון (פסקאות 39-41 לחוות דעתה). כמו כן נפסק (במקום אחר) כי נדרש רף ראייתי גבוה להוכחת טענה שתלונה הוגשה בכזב ובזדון (ע"א (מחוזי ת"א) 3006/07 א.פ.נ' מ.נ.ב.ס בעמ' 8 (15.12.2011)).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

97. כב' השופט י' עמית **בעניין דניאל** ציין שהוא נוטה לגישה שלפיה בבחינת תום הלב לפי הוראת סעיף 815(8) לחוק יש לאזן "בין אמונה סובייקטיבית בנכונות התלונה לבין סבירות החשד" (פסקה 69). בהמשך הדברים הוא הצטרף לגישתה המרחיבה של השופטת ד' ברק ארז לעניין הפרשנות "הנדיבה" להוראת סעיף 815(8) אך סייג זאת למקרה שבו מדובר בעבירות מין ואף ציין שהוא סבור שפרשנות מרחיבה זו אינה חלה על תלונה שהוגשה באותו מקרה ללשכת עורכי הדין שאינה ראויה להגנה (סעיף 91 לחוות דעתו).

בהתייחסו לתלונה שהוגשה ללשכת עורכי הדין נגד התובע באותו מקרה ציין השופט עמית כי בתלונה שהוגשה ללשכת עורכי הדין בטענה שהתובע הוא אנס התבקשה, בין היתר, השעייתו עד לסיום הברור המשטרתי והאזרחי, וזאת מבלי לגלות שחצי שנה קודם לכן הוחלט לגנוז את תיקי החקירה במשטרה. עוד ציין השופט עמית כי תוכנן להדליף את המכתב לעיתונות. השופט עמית קבע כי הפניה ללשכת עורכי הדין נעשתה באופן זדוני על מנת לפגוע במשלח ידו של התובע ובחוסר תום לב (**שם**) וכי יש לדחות, לפיכך, את טענת ההגנה לפי סעיף 815(8) לחוק.

98. בענייננו התלונה היא בדבר ביטוי גזעני. נראה כי לא יכול להיות חולק על החומרה שיש לייחס לביטויי גזענות.

99. אין לי אלא להביא בהקשר זה את דבריהם של כב' השופט מצא וכב' הנשיא ברק שהיטיבו לבטא בפסיקתם את הרסניותה של הגזענות והצורך לבערה בכלל, ובקרבתנו בפרט. כך גם על רקע לקחי ההיסטוריה: סבלו של העם היהודי מגילויי גזענות בגולה והניסיון הנפשע של הנאצים להשמידו.

התיק עסק באישום פלילי בגין הסתה לגזענות (ע"פ 2831/95 **הרב עידו אלבח נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ(5) 221 (1996)) וכך בין היתר כתב כב' השופט א' מצא (בעמ' 242-243):

מדינת ישראל קמה בצלה של השואה. עם הקמתה חרתה המדינה על דגלה את לקחה הנורא של השנאה הגזענית, שטעמה המר ליווה את עמנו מאז גלה מארצו ושבעשור האחרון לגלותו העמידה אותו על סף הכליה. בהכרזה על הקמת המדינה, לצד ההכרזה כי 'מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות', באה ההצהרה הקובעת כי-

'מדינת ישראל... תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

הכרזה זו, שלימים ניתן לה עיגון חוקתי בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שיקפה את ההסכמה הלאומית הכללית שעל יסודה הוקמה מדינת ישראל. אבותיה המייסדים של המדינה נתנו בה ביטוי ל'אני מאמין' שהנחה אותם, כשלוחיו של העם בשעתו הגדולה: הקמת מדינה שתהיה בית לעם היהודי ועם זאת תקיים משטר דמוקרטי המבוסס על הכרה בשוויון זכויות מלא לכל אזרחיה, יהודים ולא-יהודים. אכן, תפיסת יסוד מדינית-חברתית זו, שהטעימה את השוויון והוקיעה את הגזענות, שיקפה את ההסכמה הלאומית הכללית. דבר ההכרזה לא כיוון לחזון רחוק. הוא ביטא הבנה עמוקה בדבר האופי והדמות שיהיו למדינה מעת הקמתה.

וכב' הנשיא ברק הוסיף:

הגזענות פוגעת בכבוד האדם ובשוויון שבין בני האדם. הגזענות חותרת תחת הסדר החברתי, הסובלנות החברתית ושלום הציבור. יש בה סתירה למהותה ולאושיותיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

[...]

גזענות הרסנית למירקם החיים הדמוקרטי. היא נוגדת את התחיבויותיה הבינלאומיות של ישראל. המלחמה בה היא מלקחיה החשובים של ההיסטוריה שלנו.

100. גם בימינו גילויי גזענות לא חלפו מן העולם. לעיתים קרובות מידיי מדווחים כלי התקשורת על גילויי גזענות נגד בניו ובנותיו של העם היהודי בתפוצות. למרבה הצער גם מדינתנו אינה חפה מגילויי גזענות שלא אחת מרימה את ראשה המכוער. בשנים האחרונות ציינה כב' הנשיאה א' חיות על הגזענות כי "עלינו כיהודים מוטלת חובה מיוחדת להיאבק בה ללא פשרות" (א"ב 1806/19 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' ד"ר עופר כסיף בפסקה 25 (18.7.2019)).

101. אציין עוד כי בדין האזרחי קיימים איסורים שונים על גזענות בדינים ספציפיים. בכלל זה, ומבלי למצות, ניתן להצביע על חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 הקובע איסור הפליה, בנסיבות שנקבעו בו, בין היתר, מחמת "גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא...". חוק איסור לשון הרע בו אנו עוסקים בתיק זה קובע כי פרסום שעלול לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו הוא לשון הרע.

102. מסקנתי מן המקובץ היא שעידוד הגשת תלונות על גילויי גזענות ללא מורא, וביתר שאת כאשר מדובר בגילוי גזענות של עובד ציבור במקום עבודתו, הוא אינטרס חברתי מן המעלה הראשונה. אינטרס זה ראוי להגנה מוגברת. גם בהקשרים אלה יש אפוא לפרוש הגנה "נדיבה" מכוח סעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, כלשונה של כב' השופטת ד' ברק ארז. ומהתם להכא:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

103. מבחינת תוכנו וסגנונו הפרסום במכתב לעירייה נחזה להיות סביר בכללותו. מדובר בתיאור מתון, "יבש" ולא מתלהם תוך הבחנה בין העובדות לבין הפרשנות של אורלי לעובדות. צוין כי מאיה צעקה על בובי שהוא חוצפן וכן שמאיה אמרה לו "בגלל ההתנהגות שלכם המשטרה מתנהגת אליכם ככה (בעלי הוא כהה עור)". אורלי הוסיפה שהיא עצמה מבינה את הדברים שנאמרו כך ש"כביכול זה בסדר להרוג אותכם (אתיופים)". צוין כי לא מקובל שמאיה תדבר כך כעובדת ציבור תוך התייחסות לצבע העור. אורלי ביקשה לטפל במקרה בחומרה; ציינה שהדברים לא יעברו בשתיקה ודרשה שיידעו אותה לגבי הטיפול וכן לקבל מכתב התנצלות שאחרת תפנה לעורך דין. עוד היא הוסיפה את המילים "חמור ביותר". לטעמי, לא מדובר בנסיבות שבהן הוכחה הפרזה רבה בתיאור החשד באופן שעשוי לשלול את הגנת תום הלב של אורלי בנסיבות (השווה, ע"א 6871/99 רינת נ' רום, פ"ד נו(4) 72, 83 (2002))

104. לא אכחד כי שני היבטים בפרסום מעוררים קושי מסוים. ההיבט האחד הוא שאורלי ציינה במכתב "יש לי עדים במקום שמסכימים לחתום על תצהיר על מה שהיא אמרה". אלא שבחקירתה הנגדית, כאמור, עלה שלא היו כאלה. אמירה זו במכתב לא הייתה נכונה. הדעת נותנת שהמטרה של אורלי כאשר כתבה זאת הייתה להקנות נופך של אמינות לתלונה ויכול שגם להפעיל לחץ על העירייה. ההיבט השני הוא שבהעתיקים צוינו אמצעי תקשורת שונים. בחקירה הנגדית העידה אורלי שהמכתב לא נשלח לאמצעי תקשורת (ואין ראיה נוגדת לדברי אורלי שהמכתב לא נשלח לגורם כלשהו מלבד העירייה). הגם שאורלי לא הודתה בכך בחקירה הנגדית, ניתן לשער שהמטרה של אזכור אמצעי התקשורת הייתה אחת משתיים. רצונה של אורלי להביא לפרסום המקרה באמצעי התקשורת בעת שכתבה את המכתב (עניין שעליו התחרטה מאוחר יותר) או הפעלת לחץ על העירייה להידרש לנושא.

105. במכלול השיקולים, ובשים לב להגנה המוגברת שיש לתת, כאמור, לפרסום שעניינו תלונה על גילוי גזענות של עובד ציבור במקום עבודתו, לא מצאתי שיש לייחס לאורלי חוסר תום לב בשל ההיבטים כאמור. היבטים אלה אינם נוגעים למעשה הנטען מושא התלונה שכאמור נוסחה באופן מתון ו"יבש" תוך הבחנה בין העובדות לבין פרשנותן. לעניין העדים מדובר בטענה שעניינה הוכחת הנטען בפרסום, ולעניין הפניה לאמצעי התקשורת, כאמור, כפי הנראה, בניסיון להפעיל לחץ על העירייה. אמנם רצוי היה שהדברים לא יופיעו במכתב התלונה אך הם מצויים ב"מסגרת" ובשוליים ולא בליבה.

106. בהתאם, אני סבור שעומדת לאורלי חזקת תום הלב הקבועה בסעיף 16(א) לחוק איסור לשון הרע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

107. עוד אני סבור שחזקה זו לא נסתרה. הגם שכאמור לא ניתן לבוא למסקנה פוזיטיבית אם מאיה אכן אמרה את האמירה הגזענית, איני סבור שניתן לקבוע על פי חומר הראיות שאורלי לא האמינה באמיתות התלונה בכל הנוגע לאמירה של מאיה ואף קיימות אינדיקציות חיצוניות בחומר הראיות לאמונתה באמיתות הפרסום – כזכור לימור ואלינה העידו על סערת הרגשות שבה אורלי הייתה נתונה. אציין שבהתאם לפסיקה **בעניין דניאל** הנטל, בנסיבות העניין, הוא על מאיה להוכיח אי אמונה באמיתות הפרסום על מנת לשלול את תום ליבה של אורלי, בהתאם לסעיף 16(ב) לחוק (סעיף 38 לחוות דעתה של כב' השופטת ד' ברק ארז). כזאת לא הוכח.

108. ודוק: הנסיבות בתיק שלפניי שונות מאוד מאלו שהיו **בעניין דניאל**. באותו מקרה כב' השופט עמית סבר שהתלונה ללשכת עורכי הדין הייתה זדונית ובמטרה לפגוע במשלח ידו של התובע באופן השולל את תום ליבן של המתלוננות. נקבע כך משום שבתלונה ללשכת עורכי הדין התבקשה, כאמור, השעייתו של התובע ממצצוע עריכת הדין בטענה הוא אנס עד לסיום הברור המשטרתי והאזרחי, וזאת מבלי לגלות מידע מהותי מאוד – שתיק החקירה נגזו חצי שנה קודם לכן.

בעניינינו אורלי אמנם דרשה במכתב שכתבה שהעניין יטופל בחומרה, אך היא לא דרשה את פיטוריה של מאיה או את השעייתה, במפורש או במשתמע. היא דרשה שיערך ברור וכן שמאיה תכתוב מכתב התנצלות אישי לה ולבן זוגה. בתצהירה ציינה אורלי גם (בסעיף 19) שסגן ראש העיר התקשר אליה לאחר שהמכתב התקבל ומסר לה שמאיה תוזמן לשימוע והיא השיבה שהיא "לא מעוניינת שיענישו את התובעת בגין אמירותיה, אלא שידריכו אותה כיצד להתייחס לאנשים בכבוד ובדרך ארץ **ללא קשר לצבע עורם** [ההדגשה במקור – ל' ג']". דברים אלה של אורלי לא נסתרו ואף נמצא להם חיזוק בתמליל השיחה עם גיא (ת/1 בעמ' 3 שי' 17-26, וכן עמ' 7-9). הראיות בתיק אינן מצביעות אפוא על כוונה זדונית של אורלי לפגוע במשלח ידה של מאיה באופן שמצדיק שלילה של הגנת תום הלב לפי עמדתו של השופט עמית (שעליה כאמור חלקה השופטת ברק-ארז).

109. המסקנה מן המקובץ היא שהמכתב לעירייה הוא פרסום מוגן לפי סעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע. בהתאם, התביעה של מאיה בגין פרסום המכתב נדחית.

הפוסט בפייסבוק אינו חוסה תחת הגנות תום הלב

110. לעניין הפוסט בפייסבוק אורלי הפנתה בסיכומיה באופן כללי להגנות רבות, ובכלל זה להגנות שבסעיפים 15(1), (2), (3), (4), (6), (10) ו-11(1) לחוק איסור לשון הרע.

111. אשר להגנה שבסעיף 15(1), לא מתקיימות בעניינינו נסיבות שבהן המפרסם לא ידע ולא היה חייב לדעת על קיום הנפגע או על הנסיבות שמהן משתמעת לשון הרע או התייחסותה לנפגע. הפרסום

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

נעשה בקבוצת פייסבוק בבת ים ומתייחס למאיה ממחלקת הארנונה בעירייה באופן המאפשר לזהותה. די בכך כדי לשלול את הרלוונטיות של הוראה זו.

112. אשר להגנה שבסעיף 15(4), לא מתקיימות בענייננו נסיבות שבהן הפרסום הוא הבעת דעה על התנהגות נפגע בשירות ציבורי. ההגנה הנטענת היא לגבי היסוד העובדתי בפרסום בדבר התנהגותה של מאיה. לא על הבעת דעה בדבר התנהגות שאינה שנויה במחלוקת או שהוכחה. לכן הגנה זו אף היא אינה רלוונטית. הוא הדין לעניין ההגנה שבסעיף 15(6) העוסקת בביקורת על יצירה של הנפגע או על פעולה שעשה בפומבי.

113. אשר להגנה שבסעיף 15(10), משנדחתה התביעה שכנגד הרי שלא מדובר בפרסום שנעשה כדי להכחיש או לגנות לשון הרע שפורסמה קודם לכן, וממילא מחומר הראיות עולה שהעדים היחידים לאמירה הנטענת של מאיה בבניין העירייה (שלא הוכחה) הם בני הזוג גודמן. הפרסום לא היה בקבוצת הפייסבוק ולכן ממילא גם שלא נדרש פרסום נגדי בקבוצת הפייסבוק.

114. ההגנה שבסעיף 15(11) המתייחסת למסירת ידיעה לעורך אמצעי תקשורת או נציגו לצורך בחינת פרסומה באמצעי תקשורת כלל אינה רלוונטית שעה שאין מחלוקת שמדובר בפרסום שפורסם בפייסבוק בפועל.

115. אשר להגנה שבסעיף 15(3) המתייחסת להגנה על עניין אישי כשר של הנתבע או של מי שהפרסום הופנה אליו, איני סבור שהפרסום מקיים את נסיבותיה של הגנה זו. על מנת להוכיח הגנה זו נדרש הנתבע להצביע על עניין אישי כשר שההגנה עליו מצדיקה את הפרסום; שתוכן הפרסום נועד להגן על אותו עניין; וכן שהפרסום הופנה רק לפרטים מסוימים שזהותם מתחייבת לצורך הגנה על אותו עניין (אורי שנהר **דיני לשון הרע** 295 (1997) (להלן – "שנהר"). בענייננו הפרסום מתייחס למקרה שאירע בבניין העירייה. הנוכחים היו, לפי הנטען, מאיה ובני הזוג גודמן (וכן שני דוברי רוסית לטענת אורלי). לפרסום בקבוצת אימהות בת ים בפייסבוק – אין תכלית של הגנה על עניין אישי כשר של אורלי או של בובי, וודאי שהוא לא הופנה לקבוצת אנשים מסוימת רלוונטית. ההגנה אינה רלוונטית אפוא.

116. אשר להגנה שמקנה סעיף 15(2), הרי שעניינה בנסיבות שבהן "היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום". לגבי הגנה זו הפסיקה עמדה על כך שכדי לבוא בגדריה לא די להראות חובה אלא נדרש גם להצביע על כך שהחובה חייבה להפנות את הפרסום למי שאליו הוא הופנה; וכן שתוכן הפרסום אינו חורג מן הדרוש לקיום החובה (שנהר, בעמ' 286). הגנה זו נדונה בהרחבה **בעניין דיין אורבך** והוחלה בכינוי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

"הגנת עיתונות אחראית" על פרסומים עיתונאיים בנסיבות מסוימות שנדונו שם בהרחבה. בתמצית, דובר שם על פרסום עיתונאי; שנעשה לציבור רלוונטי; בנושא אשר יש בו תועלת משמעותית לנמעניו או שידיעתו ברבים רלוונטית להגשמת מטרה ציבורית; ושקיימת חובה מקצועית לפרסמו. נפסק עוד שההגנה אינה מוגבלת לעיתונאים בלבד ועשויה לחול גם על פרסום של מי שאינו עיתונאי בכפוף לעמידה בכל תנאיה (שם, בפסקה 62 לפסק דינו של הנשיא גרוניס).

117. ניתן להניח, לצורך הדיון, מבלי לקבוע מסמרות, כי חלה חובה מוסרית או חברתית על אורלי לפרסם את דבר הגילוי הגזעני שלפי הנטען אירע לבן זוגה לנוכח יחסיהם ובהיותה אמה לילדים שעורם כהה, כפי שהעידה. זאת, גם בשים לב לערך חברתי לעורר שיח ציבורי לגבי גילויי גזענות בכלל, ולגבי גילויי גזענות של עובדי ציבור במקום עבודתם בפרט (השווה רע"א 1239/19 שאל נ' נייזלי תקשורת בע"מ בפסקאות 57-58 (8.1.2020)). אלא שגם תחת הנחה זו איני סבור שחלה ההגנה, בנסיבות העניין. אלו הטעמים לכך:

118. הטעם הראשון הוא שבפרסום נכללו פרטים מזהים של מאיה: שמה הפרטי והיותה עובדת במחלקת הארנונה של העיריה. זאת ללא הצדקה ומבלי שיש ערך בר הגנה לכך, בנסיבות העניין. אם המטרה הייתה לעורר שיח ציבורי לא הייתה מניעה כלשהי לספר אודות החוויה הקשה מבלי לכלול פרטים מזהים. די היה לספר את עובדות המקרה ולציין שהדבר אירע בעירייה. לציון שמה של מאיה – עובדת מן השורה בעירייה – אין ערך בר הגנה, לטעמי, בנסיבות העניין. הטעם השני, שמעצים את הראשון הוא תפוצת הפרסום. הפרסום לא נעשה בדף הפייסבוק האישי של אורלי אלא בפורום בעל תפוצה רחבה של אימהות מבת-ים שמספר הנמנים עליו הוא כ-15,000. זאת, כאשר ניתן היה להעלות על הדעת שמאיה שעובדת בעירייה גרה בעיר בת ים ואולי היא חברה או מכריה חברים בפורום זה. הטעם השלישי, וככל שמדובר בהגנת עיתונות אחראית – לא ניתנה למאיה הזדמנות ליתן את תגובתה לפוסט לפני שפורסם, וממילא תגובתה לא צורפה.

119. בנסיבות אלה, הרי שמדובר בפרסום שחרג מתחום הסביר ולא נעשה בתום לב, כמשמעו של מונח זה לצורך תחולת ההגנה שבסעיף 215(2), כמו גם יתר ההגנות שנטענו לגבי פרסום זה (ער אני להלכה שלפיה אין משמעות אחידה למושג תום הלב ביחס לכל אחת מההגנות) (לדיון באופן בחינת סבירות הפרסום ראה בהרחבה בעניין בן גביר). משכך, לא עומדת לאורלי הגנה מפני הפרסום בפייסבוק.

120. ודוק: מסקנתי שפרסום פרטיה של מאיה בפוסט הוא אחד הנימוקים לשלילת ההגנה בנסיבות העניין תחומה ונטועה בנסיבות המקרה הקונקרטיות. ביטוי גזעני חד פעמי נטען של מי שהיא עובדת מן השורה ושאינה בכירה. בנסיבות אחרות יכול שהמסקנה הייתה שונה. כך, אם מדובר בבכיר בשירות הציבורי, באיש ציבור או במי שנושא תפקיד בכיר בחברה ציבורית היה מקום

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

לתת לכך משקל באיזון הנדרש ובנסיבות מסוימות תיתכן הצדקה לפרסום פרטים מזהים. כך, יש משקל לשאלה אם יש ראייה להתבטאויות גזעניות קודמות או שמא יכול שמדובר במעידה חד פעמית של אותו אדם, באיזון הנדרש. לשיקולים אלה יש לתת את הדעת באיזון בין חופש הביטוי והחשיבות של הבאת המידע לציבור לבין השמירה על כבוד האדם. ובאיזון זה עלינו לשים לנגד עינינו גם את האינטרס שלא לבייש ולהשפיל אדם תוך פרסום פרטיו האישיים בפרהסיה, בהיעדר הצדקה טובה לכך. יש לזכור, בהקשר זה, כי בעידן המידע בו אנו חיים כל פיסת מידע המפורסמת אודות אדם עשויה ללוות אותו – ולעיתים אף לרדוף אותו – לשארית חייו ואת שמו והמוניטין שלו היא עשויה ללוות גם לאחר מותו.

פסיקת פיצוי בגין הפוסט בפייסבוק

121. נותר לדון בשאלת הפיצוי שיש לפסוק מאיה בגין הפרסום בפייסבוק. הפיצוי שנתבע הוא פיצוי ללא הוכחת נזק לפי סעיף 7א לחוק (לא היה ניסיון להוכיח נזק). מאיה עתרה בתביעת לשון הרע לפיצוי של 150,00 ש"ח בגין שני הפרסומים. נטען גם שהפרסומים נעשו בכוונה לפגוע.

122. שיקולים רלוונטיות בפסיקת הפיצוי הם, בין היתר ומבלי למצות, נסיבות הפרסום; חומרת הפרסום; נמעני הפרסום והיקף תפוצתו; השלכותיו של הפרסום בעניינו של התובע ונסיבות נוספות (לשיקולים הרלוונטיים בפסיקת פיצוי ראה למשל ע"א 1726/21 בכרי נ' מגנאגי (23.11.2022) בפסקה 75 לחוות דעתו של כב' השופט א' שטיין; עניין בן גביר, לעיל; ת"א 61925-10-15 (שלום ת"א) אפלברג נ' שירי (7.1.2018)). אדון כעת בשיקולים הרלוונטיים בפסיקת הפיצוי, בנסיבות העניין:

123. בעניינינו הפוסט בפייסבוק פורסם בבוקר האירוע; בעידנא דריתחא. אורלי, כעולה מחומר הראיות, הייתה נסערת.

124. הדברים שפורסמו בפוסט הם בדרגת חומרה גבוהה.

125. ביטויים של גזענות הם שליליים והרסניים לחברה, כאמור. נורמות משפטיות וחברתיות מבקשות להוקיעם ולגנותם, למצער נורמות חברתיות ראויות המקובלות בחברה על רבדיה השונים להוציא חריגים. אציין בהקשר זה כי הפסיקה רואה באמירות שיש בהן כדי לבזות אדם על בסיס מוצאו או צבע עורו כלשון הרע בדרגת חומרה גבוהה בעוצמתה (ראה למשל, ע"א (מחוזי י-ם) 9082/07 צגאי נ' איגנה (2.3.2008); ת"א (שלום ת"א) 28562-10-15 טפרה נ' סטלה ביץ יזמות בע"מ (12.4.2017); ת"א (שלום אש"י) 41811-04-16 טסמה נ' עמר (12.2.2019) והאסמכתאות שם; ת"א (שלום הרצ'י) 9567-05-18 גדעון נ' דהאן וקנין (30.7.2020)).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

126. בהתאם, לנוכח יחסם של המשפט והחברה לגזענות, הרי שתיוגו של אדם כגזען עלול לפגוע באותו אדם פגיעה קשה. יש בתיוג כזה כדי לביישו, להשפילו ולבזותו בקרב הבריות. תיוג שכזה אף עלול לגרום להדרתו ממעגלים חברתיים ולהפיכתו למוקצה בחוגים מסוימים. ניתן, בהקשר זה, להתרשם מן התגובות שהועלו לפייסבוק תוך זמן קצר לאחר פרסום הפוסט של אורלי. כפי שצוין לעיל, אף אם הייתה מוכחת אמת הפרסום (ולא הוכחה כאמור), שאלה נכבדה היא אם מדובר בפרסום שהיה זוכה להגנה לפי סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

127. בפוסט שהעלתה אורלי לא זו בלבד שמאיה מוצגת כגזענית, היא מוצגת כמי שאמרה לבן זוגה של אורלי "בגלל ההתנהגות שלהם המשטרה מתנהגת אליהם ככה"; כלומר, כמי שמכלילה את התנהגותם של קבוצת בני אדם על פי צבע עורם באופן שאף מצדיק נקיטה באלימות נגדם. ביטוי הגזענות שיוחס למאיה הוא אפוא קיצוני בעוצמתו. לחומרת הפרסום מוסיף גם הלך הרוח באותם ימים: זמן קצר לאחר המקרה של סלומון טקה ז"ל והמחאה החברתית שפרצה בעקבותיו.

128. מחומר הראיות עולה שמאיה הייתה נסערת לאחר האירוע. היא הרבתה לבכות. העיד על כך גיא (עמ' 11 לפרוטוקול).

129. הפוסט פורסם בקבוצה פרטית "אמהות בת ים" שאינה פתוחה לעיני הכל (עמ' 24 לפרוטוקול ש' 26-30), אך מדובר בקבוצה שנחזית להיות בעלת תפוצה רחבה (לפי הרישום בפייסבוק כ-15,000 משתמשים, כעולה מתצהירה של אורלי בסעיף 25). בהיותה של מאיה עובדת עיריית בת ים, הרי שמדובר בקבוצה שאורלי צריכה הייתה להבין שישנו פוטנציאל משמעותי שבקבוצה חברים מי שמכיר אישית את מאיה. הפרטים שנכללו בפוסט היו מספקים, כאמור, על מנת שמי שמכיר את מאיה יוכל להבין שהפוסט מתייחס אליה. עם זאת, הפרטים לא מספקים על מנת לשייך את הפוסט למאיה בכל הנוגע למי שאינו מכיר אותה ללא בירור נוסף. אזכיר שחברה של מאיה לימור העידה שנחשפה לפוסט והיא זו שהביאה את הפוסט לידיעתה של מאיה. מדובר אפוא בקבוצה משמעותית שקשורה למעגל חברתי של מאיה, אך עוצמת פוטנציאל החשיפה פוחת בגלל שלא צוין שם המשפחה.

130. הפוסט הוסר תוך זמן קצר מאוד (בין הצדדים התגלעה מחלוקת אם מדובר בחצי שעה או שלוש שעות) על-ידי מנהלת הפורום (נספח ג' לראיות מאיה) לאחר שפורסמו למעלה מ-10 תגובות (נספח ג' לתצהיר מאיה). גם בכך יש כדי להוביל להקטנת פוטנציאל החשיפה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

131. נתון רלוונטי נוסף הוא עדותה של אורלי שלא ביקשה שיסירו את הפוסט וגם לא הייתה מסירה אותו מיוזמתה, לדבריה, כך שאלמלא ההסרה על-ידי מנהלת האתר הוא לא היה מוסר (עמ' 66 לפרוטוקול, ש' 14-16)

132. אציין כי מאיה טענה בתצהירה שקיבלה טלפונים על הפרסומים וכן כי ילדיה (בני 12, 14 ו-17 בעת האירוע) נשאלו בבית הספר על הפרסום בפייסבוק. בחקירה הנגדית טענה מאיה שהילדים בבית הספר נחשפו לפרסום מאימהותיהן. מעבר לכך שטענות אלה נטענו בכלליות וללא פרטים ומשכך לא הוכחו, מאיה סתרה את עצמה בחקירה הנגדית בהקשר זה. תחילה העידה "אני חברה של האמהות של החברים שלי" (עמ' 25 לפרוטוקול ש' 15-16 ושי' 22) ולאחר מכן כאשר נשאלה מדוע אותן אמהות לא זומנו לעדות השיבה "הן לא חברות שלי" (עמ' 25 לפרוטוקול ש' 29-30). סתירות אלה אינן מאפשרות לקבל את עדותה בהקשר זה ויש להן גם השפעה על מהימנותה באופן כללי, כפי שפורט לעיל.

133. עוד אציין כי איני סבור שהוכחה כוונה לפגוע. על מנת שתתקבל טענה של כוונה לפגוע לשם פסיקת כפל פיצוי נדרש התובע להוכיח "התנהגות זדונית של כוונה של ממש לפגוע" (רע"א 5022/13 הרב אמנון יצחק נ' דנון תקשורת (8.9.2103)). איני סבור שהוכחה כוונה כזו. לא הייתה היכרות קודמת בין מאיה לבין בני הזוג גודמן. הפרסום נעשה כאשר אורלי הייתה בסערת רגשות. כעולה מחומר הראיות (עדותו של גיא, ת/1 והפרסומים עצמם) תכלית הפרסום מבחינת אורלי הייתה לקבל התנצלות בכתב על האירוע.

134. בנסיבות אלה, בשים לב לטיבו של הפוסט מחד גיסא, ולהיקף החשיפה הפוטנציאלי ולנסיבות המקרה בכללותן, מאידך גיסא, אני סבור שפסיקת פיצוי בסך של 22,000 ₪ היא הולמת.

עילות נוספות

135. אציין כי בתביעה נטענו עילת נוספות ובהן פגיעה בפרטיות. התובעת לא חזרה על טענות אלה בסיכומים ומשכך נזנחו, וממילא לא מצאתי בסיס בחומר הראיות לחייב את אורלי בגין עילות אלה שזכרו בתביעה שיסודותיהן לא הוכחו.

סוף דבר

136. התביעה העיקרית מתקבלת בחלקה. התביעה שכנגד נדחית. הנתבעת מחויבת לשלם לתובעת סך של 22,000 ₪. כמו כן תשפה הנתבעת את התובעת בגין האגרה בשיעור לפי היחס בין הסכום שנפסק לבין סכום התביעה ובנוסף תישא בשכר טרחת עו"ד של התובעת בסך של 11,700 ₪

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 8519-12-19 גניש ואח' נ' גודמן ענן ואח'

(בסכום זה הבאתי בחשבון מע"מ). הסכומים ישולמו בתוך 30 ימים שאחרת יישאו הפרשי ריבית והצמדה כדין החל מהיום.

137. בשכר הטרחה שנפסק הבאתי בחשבון את העובדה שהתביעה בגין אחד הפרסומים נדחתה ואת הפער המשמעותי ביחס שבין הסכום הנתבע לסכום שנפסק בגין רכיב התביעה שהתקבל וחיובה של הנתבעת להתגונן מפני תביעה בסכום גבוה מאוד שלא הייתה לו הצדקה. אציין ששכר הטרחה שנפסק מביא בחשבון גם את התביעה שכנגד שנדחתה אשר לא מצאתי לפסוק בגינה שכר טרחה בסכום משמעותי מכיוון שבירור התביעה שכנגד היה למעשה חלק מבירור התביעה העיקרית. התביעה שכנגד הוגשה גם על-ידי בובי ולכן בובי מחויב לשלם לתובעת שכ"ט עו"ד בסך של 3,510 ₪ (כולל מע"מ). מובהר שחיובו של בובי חופף לחיוב של הנתבעת, ביחד ולחוד (ולא חיוב נוסף).

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי כדין.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

ניתן היום, י"ח אלול תשפ"ג, 04 ספטמבר 2023, בהעדר הצדדים.

ליאור גלברד, שופט

